

vergadering **C96**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 14 december 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de herziening van de beschermingsstatus van de wolf – 778 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitbreiding van het Wolf Fencing Team – 909 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van de wolf in de regio Essen – 948 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in vis in de Westerschelde – 925 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in drinkwater – 934 (2021-2022)	13
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de productie van GenX door 3M – 927 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stikstofproblematiek naar aanleiding van het arrest van de Raad van State inzake de ruilverkaveling in Gooik – 957 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vernietiging van de vergunning voor de ruilverkaveling in Gooik door de Raad van State – 973 (2021-2022)	21
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak in de beroepsprocedure van Umicore in Hoboken – 974 (2021-2022)	25
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in drinkwater – 1003 (2021-2022)	29
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de zwerfvuilcijfers – 1015 (2021-2022)	30

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vergunning voor een goudsmelterij in Antwerpen

– 1017 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vergunning voor een goudsmelterij in Antwerpen

– 1019 (2021-2022)

35

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de informatieplicht bij bodemverontreiniging

– 1032 (2021-2022)

41

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de herziening van de beschermingsstatus van de wolf – 778 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitbreiding van het Wolf Fencing Team – 909 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van de wolf in de regio Essen – 948 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, smakelijk eten. Ik hoop dat de vragen niet te slecht te verteren zijn. We gaan er maar mee van start.

We weten allemaal dat de wolf tegenwoordig in Vlaanderen rondtrippelt. Volgens de Duitse collega's van het Bundesministerium für Naturschutz hebben in de periode 2019-2020 maar liefst 128 wolvenroedels en 35 wolvenparen zich permanent in Duitsland gevestigd, met elk een eigen territorium. Volgens een recent rapport van de universiteit van Wageningen in Nederland is er momenteel 1 permanente wolvenroedel op de Veluwe. De verwachtingen zijn echter wel dat ook in Nederland het aantal wolvenroedels zal groeien. Zij stellen dat dat zou kunnen uitgroeien tot tussen de 16 en zelfs 89 roedels, wat natuurlijk heel veel is. In Vlaanderen zitten we momenteel eveneens met 1 wolvenroedel, maar volgens uw diensten zou er op termijn ruimte zijn voor 3 wolvenroedels. Met een gemiddelde worpgrootte van 4 à 5 welpen en uitgaand van 160 koppels in Duitsland en 15 à 20 koppels in Nederland, zitten we al gauw aan ongeveer 500 pups per jaar. Ik heb me ook laten vertellen dat die 500 niet allemaal in leven zullen blijven. Er zullen ook ongelukken gebeuren. Er zullen ook ziektes zijn. Bij jonge wolven is er ook sterfte. Er zullen dus ongeveer 150 à 200 van die welpen zijn, die op zoek zullen gaan.

Het hoeft natuurlijk geen betoog dat het aantal wolven in Vlaanderen en de ons omringende landen in de toekomst exponentieel zal toenemen. Dat heb ik net al toegelicht. Daarin schuilt een probleem. Een wolvenroedel met een permanent territorium kan nog min of meer onder controle worden gehouden. We hebben allemaal gehoord dat, als ze een permanent territorium hebben, ze ook meer wild van de omgeving gaan aanvallen of als eetmaal gebruiken. Er zijn echter zwervende wolven, en dat is natuurlijk het probleem. We kunnen natuurlijk alles afzetten met 'wolfproof fencing', maar het territorium dat op dit moment is afgebakend, is natuurlijk veel kleiner dan zelfs het loopgebied van die ene roedel. Dat zal natuurlijk een voortdurende monitoring vergen. We weten dat dat de 2,5 miljoen euro ondertussen al overschreed. Het risico is vooral de talrijke jonge wolven die hun roedels zullen verlaten en uitzwermen om een eigen territorium te vinden. Tijdens hun zwerftochten door dichtbevolkte regio's zoals Vlaanderen zullen daardoor hoe langer hoe meer conflictsituaties mogelijk zijn tussen wolf en vee en wolf en mens. We weten al lang dat de wolf niet zo mensenschuw is als eerst gedacht. Ik heb me ook laten vertellen dat de mensen die daar professioneel mee bezig zijn, bang zijn dat er hier en daar mensen zullen zijn die jonge zwervende wolven zullen durven te voederen. Dat is natuurlijk ten zeerste af te raden.

Minister, indien er zich probleemsituaties met wolven dreigen voor te doen, schernt u echter met de Europese beschermingsstatus van de wolf. U zegt daarvoor over een zeer beperkt aantal mogelijkheden te beschikken om te kunnen ingrijpen. Deze nieuwe omstandigheden, met een toenemend aantal zwerfende wolven binnen Europa, vergen en rechtvaardigen echter nieuwe beslissingen.

Ik heb daarover een vraag, minister. Bent u bereid om in samenspraak met uw collega's van de andere deelstaatregeringen en de Federale Regering aan de bevoegde Europese overheid een voorstel voor te leggen om de Europese beschermstatus van de wolf te beperken of in vraag te stellen, tot duidelijk afgebakende gebieden binnen Europa, zodat de overheden buiten deze gebieden meer slagkracht krijgen om sneller en gepaster te kunnen ingrijpen indien zich probleemsituaties met wolven voordoen?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Op 23 november 2021, minister en collega's, vond in Limburg het eerste provinciaal wolvenoverleg plaats. We hebben intussen verschillende fora waarop we met bestuurders en verschillende betrokken agentschappen en partijen rond de tafel gaan om ons te buigen over de terugkeer van de wolf in Vlaanderen. De gouverneur heeft recent een initiatief genomen om op Limburgs niveau alle Limburgse burgemeesters samen te brengen.

Er waren een veertigtal deelnemers, waaronder ook het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Er zijn op dat overleg een aantal belangrijke conclusies getrokken. Er was onder andere een consensus over het belang van een degelijke, adequate informatieverstrekking en een eenduidige aanpak. Daarop is ook de vraag ontstaan, minister, om het Wolf Fencing Team uit te breiden zodat het alle oproepen vlot en tijdig kan aanpakken. Collega Rombouts zal zo dadelijk verwijzen naar het geval in Essen waar nogmaals is aangetoond dat het geen geïsoleerd gegeven is in het noorden van Limburg. Zoals collega Pieters ook al zei: er is vandaag sprake van één roedel maar het is niet uitgesloten dat we in de toekomst naar meerdere roedels gaan. Het is dus noodzakelijk dat we daar goed op voorbereid zijn en een sterk Wolf Fencing Team hebben. Ik heb daarover een aantal logische vragen.

Wat is uw visie, minister, op die noodzakelijke uitbreiding en versterking van het Wolf Fencing Team? Zult u de nodige middelen voorzien?

Bent u reeds in overleg getreden met de gouverneur om te antwoorden op de vragen die zijn voortgekomen uit het provinciaal overleg?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de vraagstelling van de collega's en ga even terug naar de recente geschiedenis van enkele weken geleden.

Sinds een aantal weken, minister, roepen ook de gemeenten Kalmthout en Essen veehouders op om hun vee goed te beschermen omdat er mogelijk een zwerfende wolf op weg zou zijn vanuit de regio Nederland. Op 6 december 2021 werden in dat gebied vier schapen gedood en raakten zes schapen gewond. De DNA-stalen zullen moeten uitwijzen of dit door een wolf gebeurde, maar er zijn sterke vermoedens. Op 7 december 2021 is overdag een wolf gezien in Essen-Hoek. Dat bevestigt het INBO en er zijn intussen ook meerdere beelden uit de regio. Welkom Wolf geeft aan dat de regio bovendien een tweede zwerfende wolf zou kunnen verwachten via de noordrand van Antwerpen omdat er vanuit Nederland nog een wolf onderweg zou zijn. De zintuigen staan op scherp maar vooral de zenuwen bij de veehouders zijn gespannen.

Veehouders worden nu ook in deze regio aangeraden om hun weides preventief beter wolfproof te maken om risico's op een wolvenaaval te verminderen. Maar enkel in de risicozone die zich uitstrekt over de Limburgse gemeenten Oudsbergen, Peer, Helchteren, Hechtel-Eksel zijn, met inbegrip van enkele Kempische gemeenten zoals Geel en Mol, maatregelen genomen. De regio in het noorden van de provincie Antwerpen zit niet in die risicozone. Men kan er dus ook geen gebruik maken van de ondersteuning.

Ik heb net de situatie in het noorden van de provincie Antwerpen geschetst maar in het zuiden, meer bepaald in Mol, hebben we op 7 december 2021 moeten vaststellen dat er vijf schapen gedood werden. De sporen lijken hier eveneens in de richting van een wolvenaaval te gaan. DNA zal definitief uitsluitsel geven maar het vermoeden is zeer groot dat de aanval gebeurde door een wolf van de Limburgse roedel. Ondertussen heeft die wolf zich al op verschillende beelden laten zien, ook in Zandhoven en Zoersel. Men gaat ervan uit dat het over dezelfde wolf gaat.

Minister, gezien de waarschuwingen en de aanvallen van de afgelopen weken buiten de afgebakende risicozone, wordt begrijpelijkerwijze luidop de vraag gesteld naar een uitbreiding van de risicozone, omdat ondertussen overal in die regio's wordt opgeroepen tot het plaatsen van een wolfproof afrastering.

Minister, bij dezen heb ik dus een aantal vragen voor u. In het noorden van de provincie Antwerpen gaat het nu, maar dat is in het verleden ook al zo geweest, over zwervende wolven vanuit Nederland. We vragen ons dus af of er contact is met de Nederlandse overheid en/of het Nederlandse Wolvenmeldpunt of een organisatie die daar de wolf volgt. Welke informatie wordt wanneer uitgewisseld? Heeft de overheid het initiatief genomen om gemeenten en/of veehouders in deze regio's ook te informeren? Wie heeft dat gedaan? Het ANB? Het INBO? Ook stel ik opnieuw de volgende vraag: kan er een waarschuwingssysteem op poten worden gezet, aangezien de voorspelbaarheid toch zeer groot blijkt te zijn? Blijkbaar is men die wolven toch zeer goed aan het volgen. Welke acties kunnen worden ondernomen of zijn ondernomen om de wolven zo af te leiden dat ze de grens niet oversteken en om ze op andere gedachten te brengen?

Zult u volgend op de recente aanvallen het risicogebied voor de wolf uitbreiden? Waarom wel of waarom niet, en hoe zal die uitbreiding er dan uitzien?

Staat het Wolf Fencing Team paraat om de nieuwe vragen uit deze bijkomende regio's, dus zowel in het noorden als in het zuiden van de provincie Antwerpen, te behandelen? Kunnen zij qua afrasteren eveneens het tempo van de aanvragen volgen? Welke bijkomende acties acht u ter zake nodig? Ik begrijp immers dat tijdens het provinciaal overleg al de bezorgdheid is geuit dat er in de provincie Limburg een tekort is als het gaat over het kunnen volgen van alle aanvragen door het Wolf Fencing Team. Als deze regio's er nog bij komen, zou ik graag van u horen hoe u daarop de nodige antwoorden biedt.

In oktober zei u in de commissie dat binnen het Wolvenplatform was overeengekomen om in het najaar een evaluatie van het huidige protocol op te starten. In november zei u daarover dat dit voor begin volgend jaar zou zijn. Wat zijn de concrete afspraken die zijn gemaakt over de evaluatie van het protocol en de timing daarvan? Welke acties hebt u daarvoor reeds ondernomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dank u wel voor alle vragen. We hebben ze wat gebundeld en zullen er proberen op te antwoorden.

De Europese Commissie publiceerde op 3 november een leidraad voor de bescherming van soorten onder de habitatrichtlijn. Er werd inderdaad ook een volledige bijdrage gewijd aan de bescherming van de wolf in Europa, waarin de mogelijkheden en de goede praktijken voor het omgaan met overlast en probleemsituaties, alsook de beschikbare ondersteunende instrumenten vanuit Europa werden opgenomen. Ook het punt van ontheffingen van het verbod om Europees beschermde soorten te verjagen of te doden, met een expliciete verwijzing naar de wolf, is opgenomen. Omdat ik grondig kennis wilde nemen van alle relevante beleidslijnen, jurisprudentie en praktijken, richtte ik zelf al op 17 september een schrijven aan de Europese Commissie, dus nog voor de leidraad werd bekendgemaakt.

De Commissie is echter zeer duidelijk in haar mededeling: het beleid moet gefocust zijn op co-existentie tussen mensen en wolf, en de leidraad is strikt te volgen. In haar antwoord op mijn schrijven wordt eveneens integraal verwezen naar de mededeling. Daarin staat: "De wolf wordt, waar deze voorkomt in bijlage IV bij de habitatrichtlijn, strikt beschermd. De richtlijn heeft tot doel een gunstige staat van instandhouding voor de in de lijst opgenomen soorten te bereiken. De bescherming die artikel 12 van de habitatrichtlijn biedt aan de populaties van de in deze bijlage genoemde soorten heeft een preventief karakter en verplicht de lidstaten situaties te voorkomen die negatieve effecten op de soorten kunnen hebben."

Daarbij verwijst de Commissie naar de strikte bescherming die voor de wolf geldt, op grond van de artikelen 12 en 16 van de richtlijn. Doordat er voor wolven in Vlaanderen nog geen gunstige staat van instandhouding is, en er geen sprake is van enig onnatuurlijk of problematisch gedrag, kan daar niet van worden afgeweken. De gunstige staat van instandhouding wordt per lidstaat beoordeeld. De voorwaarden om van deze strikte bescherming af te wijken, worden zeer streng beoordeeld door de Europese Commissie. Dat laatste blijkt ook duidelijk uit de rechtspraak van het Hof van Justitie.

Graag citeer ik ook nog de volgende passage uit de mededeling: "In geval van schade aan de veestapel moet, voordat afwijkingen worden toegestaan, bijvoorbeeld voorrang worden gegeven aan niet-dodelijke alternatieven en moeten passende en redelijke preventieve maatregelen correct worden uitgevoerd om de risico's op depredatie te beperken, zoals toezicht door herders, het gebruik van waakhonden voor vee, bescherming van vee door omheiningen (...). Alleen wanneer dergelijke alternatieve maatregelen zijn uitgevoerd en ondoeltreffend of slechts gedeeltelijk doeltreffend zijn gebleken, of wanneer dit soort alternatieve maatregelen in het specifieke geval niet kunnen worden uitgevoerd, kunnen (...) afwijkingen worden toegestaan om het (...) probleem op te lossen."

Het beleid in Vlaanderen lijkt me dus wel geheel in lijn met wat de habitatrichtlijn, de Europese Commissie en de rechtspraak van het Hof van Justitie ons opleggen. Het is gericht op co-existentie en het vermijden van schade aan vee door preventief in te zetten op wolfwerende omheiningen, wat we al een dik jaar massaal doen. Vooralsnog is er dan ook geen enkele reden om hiervan af te wijken. Als er collega's zijn die het anders zien, dan hoor ik het graag in de replieken. Het moet natuurlijk in overeenstemming zijn met de Europese regels.

Ik kom tot de vraag over de uitwisseling van informatie met de Nederlandse overheid. Informatie over de bewegingen van wolven over de grens komt in het buitenland, net zoals in Vlaanderen, van de verantwoordelijke instanties. Wat de wolf in Nederland betreft, is er permanent contact met de Nederlandse instanties die met de wolf bezig zijn, en ons bijgevolg ook op de hoogte houden van enerzijds zwervende wolven en anderzijds gevestigde wolven nabij de grens. Natuur en Bos heeft daartoe contacten met de instantie BIJ12, met de provincieverantwoordelijken en met de Zoogdiervereniging Nederland. Indien blijkt dat een wolf zich richting Vlaanderen begeeft, wordt mijn administratie daarvan op de hoogte gebracht,

zodat zij de situatie nauwgezet kan volgen. Hetzelfde geldt overigens voor relevante informatie vanuit Vlaanderen, die wij ook permanent ter beschikking stellen van de Nederlandse instanties.

Eind november situeerden zich enkele schadegevallen in Nieuw-Vossemeer in Nederland, zo'n 30 kilometer van de grens met de gemeente Essen. Er werd getracht om de verplaatsingen van de wolf nauwgezet te volgen, maar er was geen duidelijkheid over of de wolf zich richting Vlaanderen zou verplaatsen. Het was op dat ogenblik dan ook niet verantwoord om in een ruim af te bakenen grensregio al maatregelen naar voren te schuiven. Een week later werden op 6 december echter vlak over de grens in het Nederlandse Huijbergen vier schapen gedood, en werd er ook beeldmateriaal van de wolf opgenomen in de omgeving van Kalmthout en Essen. Er is die dag onmiddellijk contact opgenomen met de lokale besturen in die omgeving, die vervolgens de veehouders konden informeren dat ze hun dieren 's nachts het best ophokten.

Het is onmogelijk om het zwervend gedrag van een wolf te sturen. Het is meestal niet geweten waar een wolf zich exact bevindt, en die kan ook snel grote afstanden afleggen. Ik kan mij ook voorstellen dat dergelijke acties diplomatiek problematisch zijn. Bovendien zijn er stevige wettelijke bedenkingen te maken bij een dergelijke aanpak, mocht die al mogelijk zijn.

Ik kom tot de vraag of ik na deze recente aanvallen het risicogebied voor de wolf zal uitbreiden. De risicozone wordt driemaandelijks geactualiseerd door het INBO. Daarvoor baseren zij zich op monitoringgegevens, om te kunnen beoordelen of het risico op schade beduidend hoger ligt ten opzichte van andere locaties in Vlaanderen. Gemeenten waar het risico op een wolvenaantal op vee als hoog wordt ingeschat zijn: gemeenten die onderdeel uitmaken van een bekend wolventerritorium; gemeenten die in de periferie liggen van een bekend wolventerritorium en die kunnen worden bezocht door territoriale wolven; gemeenten waar voldoende feiten wijzen op de regelmatige aanwezigheid van wolven. Een uitbreiding van de risicozone heeft uiteraard ook een impact, zowel budgettair en organisatorisch als maatschappelijk, zodat er een weloverwogen inschatting moet worden gemaakt. Daarbij moet het risico dat een of meerdere zwervende wolven tijdelijk voor schade kunnen zorgen, worden afgewogen tegen deze consequenties van een uitbreiding van de risicozone. In het geval van een gevestigde wolf of wolvenroedel is het duidelijk dat een risicozone belangrijk is om zo veel mogelijk dieren te beschermen. Vooral de huidige risicozone wordt uitgebreid met gemeenten waar geen gevestigde wolven zitten, zal er eerst ook kritisch moeten worden bekeken welke impact dat zal hebben. Dit zal op korte termijn worden opgenomen door het INBO en Natuur en Bos.

Het Wolf Fencing Team is werkzaam in heel Vlaanderen en is dus niet beperkt tot de risicozone. De veehouders in Antwerpen kunnen met andere woorden ook een beroep doen op hun ondersteuning. Zij hebben sinds de aanvallen op runderen en pony's in september zeer veel adviesaanvragen ontvangen, waardoor de wachttijden inderdaad gevoelig oplopen. Wij hebben veelvuldig overleg met hen, en zij hebben dan ook snel hun knelpunten voorgelegd. Daarom heb ik ook onmiddellijk beslist om de financiële ondersteuning via een samenwerkingsovereenkomst te verhogen van 60.000 euro naar 100.000 euro per jaar voor drie jaar. Verder is de vraag gesteld aan het Departement Landbouw en Visserij, dat instaat voor subsidies voor wolfwerende maatregelen voor professionele veehouders, of het eveneens een financiële ondersteuning kan geven om bijkomende deskundigen aan te werven. Ik heb vernomen dat hier nog geen antwoord op werd verkregen. Naast de tegemoetkoming vanuit de Vlaamse overheden wordt eveneens overlegd met de provincie en lokale besturen en werd de vraag tot ondersteuning ook gesteld op het Limburgse burgemeesteroverleg van 23 november dat door de gouverneur werd georganiseerd. Mijn administraties Natuur en Bos en het INBO waren bij dat

overleg betrokken en staan in contact met de diensten van de gouverneur. Specifiek wat de werking van het Wolf Fencing Team betreft, heeft de gouverneur er zich tijdens het overleg toe geëngageerd om dit op te nemen, in samenspraak met de verantwoordelijke gedeputeerden.

Er is tijdens de jongste bijeenkomst van het wolvenplatform ook afgesproken dat er een evaluatie van het protocol zal worden opgemaakt naar aanleiding van het eenjarig bestaan ervan. De betrokken actoren werden op de platformbijeenkomst in september gevraagd om eventuele tekstvoorstellen of bijstellingen aan te leveren. Tot op heden werd er nog niks ontvangen. Mijn diensten zullen zo snel mogelijk alle actoren opnieuw contacteren om input te leveren voor de evaluatie.

Voorzitter, collega's, ziedaar een antwoord op jullie vragen. Nogmaals, mijn diensten en de experts staan ter beschikking, ook om naar de commissie te komen, zodat jullie al jullie vragen ook aan hen kunnen stellen.

De voorzitter: Minister, dank u wel daarvoor.

De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoorden. Ik wil aansluitend toch nog even terugkomen op dat artikel 16 dat u aanhaalde. De bescherming, dat is artikel 12, maar op basis van artikel 16 van de Europese habitatrichtlijn is de bescherming van de wolf sowieso niet absoluut. De wolf is wel Europees beschermd, maar niet op elk stuk van het grondgebied, op voorwaarde dat de afwijking op de bescherming onder meer "geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan". Zou u bij een probleemsituatie nu reeds kunnen ingrijpen? De interpretatie van deze voorwaarde kan echter voor oeverloze discussies zorgen. Vandaar mijn aanvullende vraag: wanneer is die gunstige staat van instandhouding voor wolven in Vlaanderen volgens u bereikt? U hebt aangegeven dat u contact hebt met uw Nederlandse collega. Er is immers een deelpopulatie, de laaglandwolvenpopulatie. Gaat u proberen om Europees iets af te spreken met uw collega op basis van de bevindingen? Vanaf het moment dat de wolf hier al is, is het immers eigenlijk al een beetje laat. We merken dat ook met het Wolf Fencing Team. Ik verwijs ook naar de vraag van de collega's Rombouts en Brouns. Dat team moet inderdaad snel worden uitgebreid. De budgetverhoging die u daarop plakt, is hoognodig. Plant u in verband met die laaglandpopulatie ook nog verder overleg met de Nederlandse minister? Als de gewesten ter zake zouden willen meewerken, zou er op Europees niveau daarover een afspraak kunnen worden gemaakt voor het gebied van de Benelux.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik wil nog een korte aanvulling geven, minister. U verwees naar de versterking van het Wolf Fencing Team met de middelen die daarvoor voorzien zijn. We weten dat het van 60.000 naar 100.000 euro gaat. Dat is noodzakelijk. De vraag is of dat zal volstaan. Ik heb begrepen dat de vraag ook aan de provincie gesteld is. U zult begrijpen dat de lokale besturen in de regio en in het kerngebied de voorbije maanden meer dan de handen vol hebben gehad met de problematiek. De milieudienst, communicatiedienst en andere diensten werden ermee belast. Daar nog een bijkomende factuur leggen is natuurlijk niet aan de orde. Dat is ook het gevoel dat daar leeft. Het moet op Vlaams en provinciaal niveau verder opgepakt worden. Het moet wel duidelijk zijn dat de informatieverstrekking en de sensibilisering absoluut noodzakelijk zijn en dat ook de structurele versterking van het Wolf Fencing Team absoluut noodzakelijk is.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, de inschatting van de situatie en van wat de mogelijkheden zijn met het Europese debat dat gevoerd wordt, zal zeker nog gevolgen hebben. Als Vlaanderen moeten we bekijken hoe we met de regelgeving omgaan en welke regelgeving we zelf onderbouwen en zelf respecteren. We spreken hier vaak over 'redelijke maatregelen' en we hadden het hier al verschillende keren over 'problematisch gedrag'. In de commissie gaat het over de terminologie in de context van Vlaanderen en dat lijkt me specifiek anders in elke regio binnen Europa. Dat werpt natuurlijk ook een ander licht en brengt andere feitelijkheden met zich mee waarvan wij wel het recht hebben om daar rekening mee te houden. Europa moet ons daar de ruimte voor geven.

Minister, u geeft aan dat er permanent contact is met Nederland. Dat is goed. Ik begrijp dat er ook contact is met BIJ12 en dat er uitwisseling is over de wolven. Kunt u ook aangeven, minister, wat met die informatie gedaan wordt? Als er een wolf onderweg is, vanaf welk moment wordt dat dan gecommuniceerd? Worden mensen op de hoogte gebracht? Ik weet dat lang voor de aanvallen in Huijbergen er een informele berichtgeving was die erop wees dat er een wolf op komst zou zijn. Snelle en accurate en correcte informatie is dus zeer belangrijk. Kunt u specificeren wat men wanneer doet met die informatie om mensen op de hoogte te brengen? Kunt u werk maken van een waarschuwingssysteem?

Wat de risicozone betreft, minister, geeft u aan dat die driemaandelijks wordt herbekeken, dat het afhangt van het gekende wolventerritorium, dat de wolf er regelmatig aanwezig moet zijn. Wat valt er onder 'regelmatig'? U zegt ook dat er één of meerdere schadegevallen moeten zijn. Wat is dan 'meerdere', want meer dan één is volgens mij ook meerdere. Als er vorig jaar een wolf aanwezig was, en ook nu aanwezig is, dan leid ik daaruit af dat Essen en de regio Noorderkempen dus effectief ook een risicozone zijn. Ik weet niet wanneer dan precies de driemaandelijke klok in deze periode gaat. Hoe wordt daarmee omgegaan? Mag ik dat daaronder laten vallen of niet? En vooral, minister, als ik een waarschuwing krijg dat ik een weide moet gaan afbakenen, het vee beter moet beschermen en wolfproof moet maken, dan ben ik er niets mee dat iets binnen drie maanden misschien ooit een risicozone zou worden. Daar zit toch wel een discrepantie. Kunt u hierin klaarheid brengen voor de regio Noorderkempen en de regio rond Balen-Olmen-Laaikdal-Zoersel-Zandhoven, waar de wolf zich begeeft? En kunt u naar de toekomst toe ook eens bekijken hoe er sneller geschakeld kan worden want er zit een tijdsdiscrepantie.

En dan heb ik nog een laatste vraag. Ik weet niet of u er al mee te maken kreeg. Door het feit dat we de weiden meer wolfproof maken, gaat de wolf vaststellen dat daar geen vee meer aan te vallen is. Dat zou een mogelijke verplaatsing met zich mee kunnen brengen. Is er een verplaatsingseffect doordat men in bepaalde gebieden veel meer wolfafrastering plaatst waardoor het vee dus niet beschikbaar is? Kan dat als effect hebben dat de wolf zich daardoor meer naar andere regio's gaat verplaatsen? Is daar wetenschappelijke kennis over? Hebt u daar gegevens over?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank, collega's, ik zal eerst collega Pieters antwoord geven. De gunstige staat wordt natuurlijk bepaald in samenspraak met de buurlanden. Op dit moment is er geen cijfer geplakt op het aantal roedels of wolven dat in Vlaanderen kan zitten. De wolf is ook nog maar drie jaar in Vlaanderen. Er is ook een overleg met de Benelux en Duitsland om hierop een antwoord te kunnen geven. Dat traject loopt maar het zal nog eventjes duren omdat wij dat niet alleen beslissen, maar samen met de Benelux en Duitsland.

Collega Brouns, ik zal minister Crevits vragen of zij wil bijdragen aan de ondersteuning van de Vlaamse landbouwers. De Europese Commissie staat concreet toe

dat die steun ook wordt betaald met middelen uit het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) die worden beheerd door minister Crevits. Ik zal het zeker bij haar aanklaarten.

Collega Rombouts, wij vertrouwen op de analyse van de Vlaamse en de Nederlandse specialisten van de beide overheden. Op basis van die informatie worden de gouverneur en de lokale besturen gewaarschuwd. Dat bleek ook nu perfect op tijd te zijn. We baseren ons niet op Welkom Wolf, maar op de specialisten die in beide landen de diensten bemannen. Wolven die zwerven, zijn niet of nauwelijks te sturen. Ik zou niet weten hoe ik dat zou doen, tenzij jullie daar bepaalde opties voor kennen. Dan wil ik ze wel graag horen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, dank, maar u spreekt net als collega Rombouts over 1 of 2 wolven. Maar zoals ik al in mijn eerste betoog aangaf, riskeren we dat er 150 of 200 welpen over een heel groot gebied gaan uitzwermen. We moeten daar geen paniek over zaaien maar het is wel urgent. Men moet er op beleidsniveau rekening mee houden dat er meerdere zwerfende wolven deze kant op komen. Het is beter om voorbereid te zijn dan naderhand met de miserie te zitten.

Men moet nagaan wanneer de gunstige staat van instandhouding bereikt is voor deze laaglandpopulatie, en dan heb ik het specifiek over de Benelux. Daarna kan op basis van artikel 16 van de Europese habitatrichtlijn alsnog effectief beheer via derogatie uitgevoerd worden. Dus, nogmaals, het is veel beter om voorbereid te zijn dan naderhand met de brokken te zitten. Ik vraag beleidsdaden in de komende maanden, en zeker voor mei als de welpen geboren worden of een jaar later wanneer ze uitzwermen. We moeten tegen dan beter voorbereid zijn dan we nu zijn.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik heb uit uw antwoord begrepen dat u de factuur zult dragen, eventueel samen met minister Crevits, maar dat we de factuur niet nogmaals zullen afwentelen op de lokale besturen. Een wolf is per definitie een gemeentegrensoverschrijdend fenomeen, dat weten we intussen heel goed. Lokale besturen nemen maximaal hun verantwoordelijkheid bij de preventie en zijn altijd het eerste aanspreekpunt, ze houden een lokale infomarkt en dies meer. Er zal naar preventie, sensibilisering, communicatie nog veel meer moeten gebeuren de komende maanden, zeker in voorbereiding voor het komende seizoen, om beter gewapend te zijn dan het voorbije najaar. We kijken echt uit naar het protocol dat iets meer duidelijkheid biedt dan vandaag. U zegt dat u de wolf niet kunt sturen. Dat klopt. Maar er wordt vandaag gesproken over negatieve conditionering. Ik ben nog altijd aan het afwachten hoe men dat concreet wil invullen. We moeten dat volledig Vlaams blijven sturen, coördineren en vastpakken en dus ook blijven betalen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik begrijp, minister, dat u wel degelijk tot waarschuwingen wilt overgaan. Het is belangrijk dat de signalen zo snel mogelijk kunnen worden doorgegeven. Een wolfproof omheining is niet op een avondje geplaatst. Men moet de mensen ook tijd en ruimte geven om zich te kunnen aanpassen.

U hebt niet meer geantwoord op mijn vragen rond de risicozones, minister. De mensen in die regio's zijn daar echt wel bezorgd over. Ze worden permanent aangeraden om een wolfproof afrastering te plaatsen, maar over eventuele ondersteuning krijgen ze geen informatie. Dat is spijtig. We moeten, minister, naar de toekomst toe bekijken hoe we daaromtrent korter op de bal kunnen spelen.

Wat betreft de verplaatsing en/of het niet conditioneren en/of het kunnen sturen, minister, is het zinvol om te bekijken wat de mogelijkheden zijn. U kunt uiteraard geen pijltjes zetten die een wolf zomaar zou gaan volgen maar het is een slim dier. We moeten bekijken hoe we daar het beste mee kunnen omgaan. Want het is niet aanvaardbaar dat men een getroffen huisdier of weidedier er maar moet bijnemen als men de pech heeft dat er een wolf passeert. We hebben de plicht om daar een ander antwoord op te bieden. We komen er in de toekomst nog op terug.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in vis in de Westerschelde – 925 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in drinkwater – 934 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Vorige week zagen we in de pers een alarmerend bericht over poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in vis in de Westerschelde. De hoeveelheid PFAS in platvis in het oostelijk deel van de Westerschelde ligt ruim 800 keer hoger dan de norm voor vis die het Nederlands Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) hanteert. Dat blijkt uit een indicatief onderzoek van professor Milieu, Chemie en Toxicologie Jacob de Boer van de Vrije Universiteit Amsterdam op vraag van het burgercollectief Grondrecht. De aangetroffen concentraties zijn echt gigantisch hoog, zegt de Boer. Vis eten uit de Westerschelde is uit den boze. Zo scoren de platvissen bijvoorbeeld een waarde van 62.599 nanogram per kilogram, 813 keer meer dan de norm voor vis die op 77 nanogram per kilogram ligt.

Ook de resultaten van het onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS in andere onderzochte stalen zoals lamsoor, sediment, Scheldewater en Antwerps kraantjeswater zijn weinig opbeurend. Jacob de Boer raadt het eten van lamsoor af. Zwemmen is geen goed idee. En ook de PFAS-concentraties in het Antwerpse drinkwater scoren niet veel lager dan de norm van het RIVM.

In het Scheldewater, en het drinkwater, valt dan weer vooral de aanwezigheid van perfluorbutaanzuur (PFBA) en perfluorbutaansulfonzuur (PFBS) op, de korteketen-PFAS die 3M vandaag nog produceert. De stoffen PFBA en PFBS worden ook in hoge concentraties aangetroffen in het grondwater in de omgeving van de fabriek. Die hoge concentraties zijn wellicht het gevolg van luchtdepositie, waarbij PFBA en PFBS uit de schoorsteen van 3M neerslaan en vervolgens doorsijpelen in het grondwater. In Zwijndrecht, maar ook verderop in Beveren worden in het grondwater concentraties PFBA en PFBS tot meer dan 100 nanogram per liter gemeten.

Ook opvallend zijn tot slot de relatief hoge concentraties aan PFAS met een nog langere keten dan perfluoroctaansulfonaat (PFOS). Die stoffen hebben een hoge schadelijkheidsfactor en komen in relatief grote concentraties voor in vis en in het sediment dat werd genomen in Bath. Waar ze vandaan komen, is onduidelijk. 3M heeft geen vergunning voor het lozen van dergelijke PFAS. In 2015 heeft het Europees Hof van Justitie het Wezerarrest uitgesproken. Dat had betrekking op de verdieping van de Wezer voor de toegankelijkheid van de haven van Bremen. Het Hof heeft geoordeeld dat er een verbod is op de achteruitgang van de kwaliteit van

het oppervlaktewater. Dat heeft alle alarmbellen doen afgaan in Nederland. In bijna alle Vlaamse oppervlaktewateren worden de milieukwaliteitsnormen zwaar overschreden. Dan is elke bijkomende lozing een achteruitgang waarvoor er eigenlijk geen vergunning mag worden verleend.

Minister, in het antwoord op mijn schriftelijke vraag en de daaropvolgende vragen om uitleg van mezelf en collega's gaf u aan dat er regelmatig grensoverschrijdend overleg is en dat dit gebeurt in de schoot van de Internationale Scheldec commissie (ISC). De ISC kwam op 13 december, gisteren dus, samen. Recent gaf u ook aan dat op 20 oktober opdrachthouder Karl Vrancken en de provincie Antwerpen een toelichting gaven over de PFAS-problematiek in Vlaanderen voor de Provinciale Staten van Zeeland. De lopende acties in Vlaanderen, het rapport van september van de opdrachthouder en de actualiteit met betrekking tot de vergunningen van de provincie Antwerpen zouden zijn toegelicht.

Minister, bent u gealarmeerd door de resultaten van dat onderzoek? Welke acties plant u om de concentraties PFAS in de Westerschelde drastisch te doen zakken? Bevestigen gegevens uit Vlaanderen de hoge concentraties die in Nederland gemeten zijn? Is het noodzakelijk om de consumptie van vis gevangen in de Westerschelde te beperken? Welke acties of afspraken zult u hiervoor ondernemen of maken? Op welke manier kunt u verklaren dat ook korteketen-PFAS zo wijdverspreid zijn? Welke verklaring hebt u voor de aanwezigheid van de langereketen-PFAS? Bent u daarbij ook aandachtig voor andere bronnen dan 3M, zoals andere bedrijven in de Antwerpse haven? Bent u van oordeel dat Vlaanderen voldoet aan het Wezerarrest van het Hof van Justitie van 2015? Wat was het resultaat van de toelichting van opdrachthouder Vrancken en de provincie Antwerpen voor de Provinciale Staten van Nederland op 20 oktober 2021? Zijn er specifieke afspraken gemaakt? Hebt u gisteren de verhoogde concentraties van PFOS en andere PFAS in vis in de Westerschelde ter sprake gebracht in de ISC? Welke afspraken hebt u hiervoor voorgesteld? Welke maatregelen zult u nemen opdat een verspreiding van 'emerging chemicals' in rivieren en biota minder lang onder de radar zou kunnen blijven?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik ga mijn inleiding enigszins inkorten, aangezien collega Schauvliege de situatie duidelijk heeft geschetst en ik eveneens verwees naar dezelfde studie. Minister, ik kan bij dezen dus meteen overgaan tot mijn vragen.

Hebt u kennisgenomen van de studie uitgevoerd in opdracht van de vereniging Grondrecht? Hoe verhouden de resultaten zich tot de oriënterende meetcampagne inzake PFAS in drinkwater van het najaar van 2018? Wanneer mogen we het nieuwe rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) over PFAS in drinkwater verwachten, gezien het feit dat werd aangekondigd dat dat er zou komen? Hebt u ook al enig zicht op de resultaten?

Voorlopig wordt gewerkt met de norm uit de Europese Drinkwaterrichtlijn, zijnde 100 nanogram per liter, aangezien PFAS nog niet genormeerd zijn in Vlaanderen. Wanneer zal die normering worden doorgevoerd? Welke norm lijkt u opportuun om te hanteren?

Wordt bij het opstellen van de norm rekening gehouden met een veiligheidsmarge, zodat concentraties die de norm eventueel benaderen, ook nog steeds als veilig mogen worden beschouwd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, dank u voor de samengevoegde vragen. We hebben natuurlijk kennisgenomen van de studie. Ik stel ook vast dat het wel een beperkte studie is. Er werd slechts één analyse op drinkwater uitgevoerd binnen de studie van Grondrecht. De resultaten zijn vergelijkbaar met de resultaten waarover de VMM en het agentschap Zorg en Gezondheid beschikken.

Wanneer mogen we het nieuwe rapport verwachten? Ik heb hiervoor navraag gedaan bij de VMM. We verwachten het rapport tegen eind januari.

Tegen januari 2023 moet Vlaanderen de richtlijn omzetten en de norm voor PFAS vastleggen. Europa voorziet in een overgangperiode tot januari 2026 wat het in werking treden van de norm en de monitoring voor PFAS betreft. Klassiek volgen we het Europese normenkader. Specifiek voor PFAS lijkt het mij aangewezen om toch rekening te houden met de recente inzichten en advieswaarden. Het debat ter zake is ook bezig binnen de VMM en het agentschap Zorg en Gezondheid, in samenwerking met de PFAS-expertengroep van opdrachthouder Vrancken. Er is dus nog geen beslissing genomen. Ik wacht het advies van deze experts af.

Wat uw vraag over de veiligheidsmarge betreft, dit is inderdaad standaard het geval. De normen gelden als regel namelijk voor een levenslange blootstelling, waardoor er tijdelijke overschrijdingen kunnen zijn. De Drinkwaterrichtlijn bepaalt het kader van afwijkingen ter zake.

Op initiatief van de provincie Antwerpen worden momenteel de PFAS-lozingsnormen in de vergunning van een aantal Antwerpse bedrijven bijgesteld. Er wordt gestreefd naar de rapportagegrens voor de verschillende PFAS-componenten. Een analoge actie wordt opgestart door het Departement Omgeving voor de bedrijven in de andere provincies. Na de vaststelling in augustus van dit jaar van de lozing van enkele onvergunde PFAS in het bedrijfsafvalwater van 3M, werd door de afdeling Handhaving een eerste veiligheidsmaatregel opgelegd. Uit metingen van zowel de afdeling Handhaving als 3M blijkt dat deze maatregel tot nu toe voor een zeer grote daling heeft gezorgd van de concentraties van alle PFAS in het afvalwater, dus ook wat de kortere ketens betreft. Om een beter zicht te krijgen op onbekende bronnen en een diffuse verspreiding van PFAS, bijvoorbeeld ook via de lucht, zijn in het PFAS-actieplan een aantal acties daaromtrent opgenomen. Vlaamse meetgegevens vertonen dezelfde ordegrootte als de waarden die hier werden gemeten.

Beperkingen op de consumptie van vis gevangen in de Westerschelde zijn een federale bevoegdheid en kunnen dus het best worden voorgelegd aan het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV).

De korteketen-PFAS worden steeds meer gebruikt als alternatief voor reeds gereguleerde langereketen-PFAS. Verder worden zij ook gevormd als afbraakproduct van de langere ketens. Deze korteketen-PFAS blijken even persistent te zijn als de langere ketens. Bovendien zijn ze ook zeer mobiel in het milieu. Daardoor zijn ze moeilijk uit het afvalwater te verwijderen met klassieke zuiveringstechnieken zoals actieve kool, en is het risico groot dat ze in grondwater en drinkwater terechtkomen.

De aanwezigheid in het milieu van PFOS en PFOA is voor een groot deel toe te schrijven aan historische vervuiling. Omdat deze stoffen persistent zijn, blijven ze zeer lang in het milieu aanwezig. Andere langereketen-PFAS die nog niet onderworpen zijn aan gebruiksrestricties, worden potentieel ook nog geloosd. Naast 3M worden momenteel ook andere vergunningen in de Antwerpse haven en in de rest van Vlaanderen gescreend en indien nodig bijgesteld.

De VMM heeft een aangepast toetsingskader uitgewerkt dat wordt toegepast voor de aanvraagdossiers sinds begin 2021. Dit toetsingskader werd gepubliceerd op de website van de VMM. Het Wezer-stappenplan is te vergelijken met de Nederlandse

immissietoets. Ook de in de EU-richtlijn voorziene aanpak van mengzones is hierin meegenomen. Een aantal vergunningen zijn naar aanleiding van een vergunningsaanvraag dit jaar getoetst aan het nieuwe kader. In 2022 zal de VMM een evaluatiesysteem uitwerken dat als basis zal dienen voor de herziening van de kritische lozingen.

Dan was er de vraag wat het resultaat was van de toelichting in Nederland. De toelichting was in de eerste plaats informatief. De Provinciale Staten reageerden erg positief op de gecoördineerde aanpak in Vlaanderen en pleitten voor een gelijkaardige coördinatie in Zeeland. Er werd afgesproken om het overleg tussen Vlaanderen en Nederland gestructureerd te laten verlopen. Er is een interregionale werkgroep PFAS opgestart voor informatie-uitwisseling. Daarnaast werd afgesproken om het structureel overleg verder te laten verlopen via de ISC. Hierover was er op 9 december ook een overleg. Er wordt gepleit voor de voortzetting van kennisuitwisseling in specifieke werkgroepen voor monitoring en coördinatie. Ook worden de mogelijkheden verkend voor een wat intensievere medewerking.

Zoals opgenomen in het PFAS-actieplan, wordt er ook een aanpassing voorbereid aan de VLAREM-wetgeving (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning), waarbij de vergunningsplicht voor gevaarlijke stoffen verder wordt verduidelijkt: indien een gevaarlijke stof niet in de vergunning is opgenomen, mag die ook niet worden geloosd. Als deze stof dan toch zou worden vastgesteld, dan kan daarop worden gehandhaafd. Verder zetten we in op screeningsmethoden die toelaten een veel groter aantal stoffen gelijktijdig te detecteren.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb nog een aantal bijkomende bedenkingen. Wat de visconsumptie betreft, was mijn vraag vooral of u stappen gaat zetten om daarover te onderhandelen en afspraken te maken met de federale overheid, ook wat de sportvisserij betreft. Ik denk dat u wat dat betreft wel een bevoegdheid hebt.

Ik heb gezien dat de Tweede Kamer in Nederland gisteren een handelingskader voor PFAS heeft geactualiseerd en gepubliceerd op haar website. Daarmee start ze een traject op voor de wettelijke verankering van dat handelingskader en dus een evolutie naar definitieve normen. Op welke termijn zult u onze toetsingsnormen omzetten naar definitieve normen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. In dezen begrijp ik dat Europa ons inderdaad nog wat ruimte geeft voor de omzetting van de regelgeving, maar door de actualiteit, de feiten en de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS die momenteel haar werkzaamheden heeft, is iedereen natuurlijk wel extra bezorgd om te weten op welke manier we met een aantal normen omgaan. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft in de onderzoekscommissie aangegeven dat er wat hen betreft wetenschappelijke kennis op tafel ligt en dat het een kwestie van politieke besluitvorming moet zijn om nu de knopen door te hakken. In dat licht wil ik u de vraag nog eens stellen waarnaar de collega ook al verwees: hebt u er zicht op wanneer u verdere stappen zult kunnen zetten specifiek wat de normering betreft?

Ik heb begrepen dat het rapport er eind januari zal zijn. Daar komen we op dat moment dus zeker graag op terug. Alvast dank.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, dank u wel voor het antwoord. U verwees er zelf naar: het is inderdaad een onderzoek dat niet door de Vlaamse overheid zelf is gevoerd en dus in zekere zin beperkt is. Aan de andere kant is het echter wel zeer onrustwekkend, en het staat vooral nogal haaks op de boodschap die men al een aantal jaren lanceert, namelijk dat het opnieuw goed gaat met de Schelde, dat er opnieuw vis in de Schelde zit en dat we dus gerust kunnen zijn. Ik denk dat dit daar wel een hoop vraagtekens bij zet. Ik wil dus vooral een oproep doen om grondiger toe te kijken op wat er allemaal wordt geloosd. Er wordt immers blijkbaar nog heel wat in de Schelde geloosd dat er niet thuishoort, zowel met als zonder vergunning. Ik wil er bij dezen dus toe oproepen om te maken dat Vlaanderen de kennisverzameling met eigen onderzoek over de aanwezigheid van PFAS-vervuiling, in vis, maar evengoed in de bodem, grondig organiseert, zodat de resultaten echt objectief kunnen worden geëvalueerd en daar ook echt naar wordt gehandeld.

En dan heb ik het niet alleen over het herzien van vergunningen, ik heb gehoord dat dat inderdaad gaande is in een aantal bedrijven, maar vooral over de handhaving van die vergunningen. Als ze al dan niet aangepast zijn, moeten we de handhaving veel grondiger laten gebeuren. Een deel van wat we vandaag aantreffen is hoe dan ook zonder vergunning of in strijd met vergunningen in het verleden of vandaag zelfs nog geloosd.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): In de eerste plaats zou ik toch nog wel eens willen vragen om over te gaan naar een vorm van gedachtewisseling in het kader van PFAS. We zijn er al een tijdje wekelijks vragen over aan het stellen. Dat gaat ook niet meteen gedaan zijn, gezien die situatie blijft aanslepen en we telkens met nieuwe informatie geconfronteerd worden. We kunnen daar best iets gestructureerds van maken maar dat is voor de regeling der werkzaamheden.

Minister, als ik het juist gehoord heb dan was men in Nederland best wel tevreden over de Vlaamse aanpak en wilde men daar ook elementen uit die Vlaamse aanpak overnemen. Dat is natuurlijk fijn om te horen. Maar dat mag niet betekenen dat we op onze lauweren moeten rusten. Het is in elk geval opnieuw een hart onder de riem.

U gaf aan dat het structureel overleg via de Internationale Scheldec commissie zou verlopen. Daar was recent een overleg van. Is daar al een planning voor concrete acties uit voortgekomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, het advies van de VMM dat de consumptie van zelfgevangen vis afraadt, is intussen wel bij iedereen bekend. Het overige rond de beperking van de consumptie van vis gevangen in de Westerschelde is, zoals gezegd, een federale bevoegdheid. Ik kan niet in de plaats treden van het FAVV, maar we zullen wel onze beschikbare info overmaken.

De uitwisseling van informatie is van groot belang, collega Tobback. Met Nederland gebeurt het zeker en vast. Ikzelf ben naar Nederland geweest. De ministers en de provincies hebben dat nog eens benadrukt. Vlaanderen heeft vandaag op de zitting van de Internationale Scheldec commissie nogmaals gepleit voor een goede samenwerking.

Rond normering worden specifieke stappen gezet en er is ook het rapport van de opdrachthouder. Er zou een tussentijds rapport worden voorgesteld tegen eind maart, als ik me niet vergis. Dat zit er dus ook aan te komen. Ik denk dat ik mag zeggen dat de opdrachthouder en de expertengroep schitterend werk leveren. Het zijn allemaal experts en ik volg ze daar ook wel in. Ik ga niet vooruitlopen op hun

rapport en dus nu geen uitspraken doen, maar de commissie Vrancken zal ook wat betreft de omzetting van de normen, collega Schauvliege, een advies geven. Dat was een zeer terechte vraag. We moeten dat nog even afwachten.

De verscherpte handhaving op de mogelijke lozing van PFAS doen we bij verschillende bedrijven. Voor de voortzetting van de kennisdeling rond PFAS in diverse werkgroepen wordt een expliciet mandaat gegeven, collega Perdaens, aan de werkgroepen. Volgend jaar zijn er workshops over PFAS in de schoot van de Internationale Scheldecommissie, en die worden getrokken door de Nederlandse delegatie. Dat wordt bij voorkeur ook samen georganiseerd met de Internationale Maascommissie.

Zoals jullie ook weten, beweegt er op Europees vlak het een en ander rond het verbod op PFAS. Ook dat volgen we op. We zoeken ook intensieve steun van andere Europese landen om dat mogelijk te maken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb begrepen dat er tegen maart 2021 een advies komt met betrekking tot het opmaken van normen. Ik wil nogmaals benadrukken dat het heel belangrijk is dat we overgaan tot het normeren van die producten. Tot nu toe hebben we gewerkt met richtwaarden maar dat kent zijn grenzen. Het is heel duidelijk dat veel mensen ongerust zijn en dat we die ongerustheid moeten wegnemen, ook voor de mensen die met die normering moeten werken en omgaan en ze mee moeten bepalen. We moeten degelijke normen toepassen die we dan ook controleren. Ik kijk uit naar initiatieven met betrekking tot het normeren van PFAS.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Dank, minister, voor de timing maart 2021 voor het normenkader, althans voor het advies erover van de commissie Vrancken. Ik verwacht dat we de verdere politieke besluitvorming dan ook mogen volgen. In januari 2021 komt het rapport over de Vlaamse drinkwaterkwaliteit en PFAS. Ik hou de vingers gekruist en hoop dat er geen al te grote problemen naar boven komen. Dit wordt dus vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de productie van GenX door 3M – 927 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Uit de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS, waar ook het Departement Omgeving afdeling Handhaving aanwezig was, kwam op 15 oktober 2021 naar voren dat de milieu-inspectie bij 3M behalve perfluorononzuur (PFNA) en perfluordecaanzuur (PFDA) ook 2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluoropropoxy) propaanzuur (HFPO-DA) in het lozingswater heeft gevonden. Dat is een andere naam voor GenX. GenX is schadelijk. De effecten van GenX zijn deels vergelijkbaar met die van perfluorooctaanzuur (PFOA). Laboratoriumgegevens geven aan dat het mogelijk kankerverwekkend is voor de mens en het heeft ook effecten op de lever. GenX is sinds 2019 door Europa geregistreerd als een zorgwekkende stof.

Op onze vraag aan 3M in de Onderzoekscommissie van 3 december 2021 of zij GenX produceren in Zwijndrecht of niet kwam een ontkennend antwoord. Maar de stof staat wel op de lijst die 3M aan de onderzoekscommissie bezorgde als product en bijproduct. Mijn vragen zijn de volgende, minister.

Klopt het dat hiervoor nooit een vergunning werd aangevraagd? Zal deze stof op termijn wel vergund worden? Aan welke voorwaarden?

Kunt u een verklaring geven hoe het komt dat GenX bij 3M is aangetroffen?

Welke actie zult u ondernemen indien 3M GenX produceert zonder dit te signaleren bij de bevoegde instanties?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Er is door 3M nooit een vergunning gevraagd specifiek voor het produceren of lozen van GenX. Nochtans moet elke gevaarlijke stof met een meetbare concentratie bij gebrek aan een indelingscriterium of rapportagegrens opgenomen worden in de aanvraag van een omgevingsvergunning. Op deze manier kan de vergunningverlenende overheid een beoordeling maken en desgevallend bijzondere lozingsnormen opleggen. 3M heeft nagelaten dit te doen.

Momenteel is er bij 3M een vergunningsaanvraag voor nieuwe lozingsnormen voor poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in voorbereiding. Ik kan natuurlijk nog geen uitspraak doen over het dossier, aangezien ik het nog niet heb en er nog over geoordeeld moet worden. 3M heeft tot nu toe geen verklaring gegeven voor de aanwezigheid van GenX. In ieder geval heeft de afdeling Handhaving een proces-verbaal opgesteld en het bedrijf bevolen om de lozing ervan stop te zetten totdat er een norm is in de vergunning.

Momenteel is nog steeds de veiligheidsmaatregel van kracht die de afdeling Handhaving en het agentschap Zorg en Gezondheid op 31 oktober 2021 aan 3M hebben opgelegd. 3M heeft dus de productieprocessen met onaanvaardbare PFAS-emissies moeten stilleggen. Deze veiligheidsmaatregel wordt strikt opgevolgd door de afdeling Handhaving.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het bijzondere op die Onderzoekscommissie van 3 december 2021, minister, was dat 3M eigenlijk uit de lucht viel als het ging over het feit dat de milieu-inspectie GenX op hun terrein had aangetroffen. Ik denk dat iedereen van de aanwezigen een beetje schrok dat ze daarvan niet op de hoogte waren.

Mijn eerste vraag is, minister, hebt u daar een verklaring voor? Ik veronderstel toch dat de milieu-inspectie heeft meegegeven wat zij hebben vastgesteld op die terreinen?

En ik heb nog een tweede, een andere vraag. GenX is niet de enige vervangstof voor PFOS en PFOA. Vaak worden schadelijke chemicaliën die moeten worden uitgefaseerd gewoon door andere chemicaliën vervangen die later minstens zo schadelijk of zelfs schadelijker blijken te zijn. De industrie is de wetgeving daarin doorgaans een of meerdere stappen voor. Experts spreken over de 'regrettable substitution'. Een manier om dat te vermijden zou de omgekeerde bewijslast kunnen zijn. Dat wil zeggen dat de industrie eerst de veiligheid van de stof moet kunnen aantonen vooraleer ze die op de markt brengt. Net zoals de farmaceutische sector dat eigenlijk doet. Wat vindt u van dat idee, minister? Welk standpunt neemt u, minister, in omtrent het principe van de omgekeerde bewijslast bij de industrie te leggen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega, ik denk dat we tijdens die commissie wel vaker van onze stoel vielen, niet alleen bij dat elementje. Innovatie moet natuurlijk kunnen, maar we moeten daarbij steeds uitgaan van het voorzichtigheidsprincipe. Ik geloof daar sterk in.

Met dat in gedachten, minister, vraag ik me af op welke manier er gekeken wordt naar de mogelijke toxiciteit van GenX en het effect op de mens momenteel. We merken uit de hoorzitting dat het geen goed idee is dat we dat overlaten aan 3M, zo blijkt toch uit de resultaten van die onderzoeken, en dat we dan minstens vijftig jaar gaan achterlopen op de kennis die wij zullen verwerven tegenover wat zij aan kennis in huis hebben.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Schauvliege, ik zou niet weten waarom 3M verrast zou zijn door het feit dat de milieu-inspectie GenX heeft aangetroffen. Ik weet niet waarom u dat vraagt met een valse smile op uw gezicht. Ik weet niet waarom ze daar verrast over zouden zijn, u moet die vragen misschien stellen aan 3M. Uw burgemeester kan hun dat zeker vragen. Ik weet niet waarom ze verrast zouden zijn. En wat de aanwezigheid van PFAS betreft, weet u dat ik zelf de eerste was in heel Europa en zelfs in dit land, die vragende partij is geweest om de niet noodzakelijke PFAS Europees te verbieden. Het is op basis van mijn vraag, ook in dit land en dus niet van de andere deelstaten of federaal, dat we dit geagendeerd hebben.

Collega Perdaens, bedrijven moeten zelf informatie over hun mogelijke lozingen doorgeven bij de vergunningsaanvraag en ook een voorstel formuleren voor normen. Het agentschap Zorg en Gezondheid geeft dan advies op het dossier en kan daarbij alle nodige informatie opvragen, onder andere ook aan het bedrijf. Op korte termijn zal ik zorgen voor een bijkomende meet- en monitoringscampagne voor lucht, water en bodem, alsook voor humane biomonitoring. Dit moet toelaten om de risico's zo goed mogelijk in te schatten en te lokaliseren. Het is belangrijk dat we blijven inzetten op een kordaat optreden ten aanzien van de mensen die onze regels niet naleven en daardoor ook onze gezondheid en leefmilieu in het gedrang brengen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank, minister, voor uw antwoord. Ik kan alleen maar vaststellen dat tijdens de Onderzoekscommissie op de vraag hoe 3M verklaarde dat er GenX gemeten was zij uit de lucht vielen. Ik heb die vraag zelf gesteld.

Mijn vraag was dus eigenlijk heel eenvoudig: werd dat document hun bezorgd? Maar ik begrijp uit uw bijzonder charmante antwoord dat u dat gedaan hebt en dat dan ook een toneeltje was. Zo denk ik het te moeten interpreteren op basis van wat u mij antwoordt.

U antwoordt mij natuurlijk niet op mijn tweede vraag, want die gaat niet over het verbieden van PFAS. Die vraag is om in zijn algemeenheid voor nieuwe stoffen die door bedrijven worden geproduceerd de bewijslast om te keren, namelijk dat de bedrijven moeten aantonen dat zij stoffen produceren die geen schade aan de omgeving of de gezondheid kunnen teweegbrengen. Dat is een principe dat in de farmaceutische industrie wordt toegepast en dat heel goed werkt. Kunnen we dat niet ook nu als principe aannemen in Vlaanderen bij de productie van nieuwe stoffen?

Dat was mijn eenvoudige vraag. Maar ik begrijp dat u daar nog niet over hebt nagedacht. Dat lijkt mij een heel belangrijk principe om toe te passen en ervoor te zorgen dat er in de toekomst geen productie van schadelijke stoffen is in Vlaanderen. Of dat nu over PFAS of over andere gevaarlijke stoffen gaat, het is heel belangrijk dat we de verantwoordelijkheid daarvan bij de industrie leggen als zij nieuwe producten ontwikkelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stikstofproblematiek naar aanleiding van het arrest van de Raad van State inzake de ruilverkaveling in Gooik – 957 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vernietiging van de vergunning voor de ruilverkaveling in Gooik door de Raad van State – 973 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, vrijdag 3 december 2021 vernietigde de Raad van State de ruilverkaveling in Gooik omdat die een te grote stikstofimpact heeft op twee natuurgebieden in de buurt van Gooik, namelijk Kesterheide en Hallerbos. De Raad van State vernietigt het besluit van voormalig minister van Omgeving Koen Van den Heuvel die de ruilverkaveling in juli 2017 nuttig had verklaard. De Raad van State verwijst in zijn motivatie expliciet naar het arrest van 25 februari 2021 van de Raad voor Vergunningsbetwistingen over kippenstallen in Kortesseem.

De ruilverkaveling in Gooik zou de grootste ooit in Vlaanderen worden. Het gaat over 7500 percelen, goed voor 3000 hectare grond. Een ruilverkaveling herverdeelt gronden om grotere aaneengesloten landbouwpercelen te kunnen creëren. Het project was begroot op 16,9 miljoen euro, waarvan 12,7 miljoen euro aan Vlaamse subsidies.

Er zijn heel wat stikstofarresten, maar dit is het tweede heel belangrijke stikstof-arrest met een heel grote impact, niet alleen op de industriële inrichtingen en stallen, maar nu ook op de ruimtelijke inrichtingsprojecten. Het verhoogt de druk om snel tot een definitief stikstofkader te komen.

Die vraag stelde zich al naar aanleiding van de ministeriële instructie. Intussen werden er nog vergunningen verleend en zagen we opnieuw verschillende interpretaties van de commissie en de minister van die ministeriële instructie. Een ministeriële instructie is sowieso al geen definitieve wetgeving. Ze is een richtlijn en in die zin is ze juridisch minder krachtig. Want ze wordt gebruikt als kadervormend voor vergunningverlening, maar als de administratie en de minister deze instructie anders interpreteren, wordt ze nog minder rechtszeker.

Er was een voorstel van definitieve regeling beloofd tegen de zomer, dat dan in openbaar onderzoek zou gaan. Deze regeling is er nog altijd niet. Een PAS-regeling (Programmatistische Aanpak Stikstof) kan dus ten vroegste in het voorjaar van kracht zijn, als alles nu vlot verloopt en er een regeling uit de bus komt die binnenkort in openbaar onderzoek kan gaan.

Minister, we hebben daar al heel wat vragen over gesteld, maar ik heb een aantal andere vragen.

Eerst heb ik een aantal vragen over het arrest van de Raad van State. Wat is het gevolg van deze uitspraak op het projectgebied? Welke stappen zal de Vlaamse overheid nu nemen? Zal een nieuw ruilverkavelingsproject worden opgestart of een ander inrichtingsproject?

Wat is het gevolg van deze uitspraak op andere lopende inrichtingsprojecten van de Vlaamse overheid en de andere overheden?

Voor hoeveel inrichtingsprojecten – het gaat dan over ruil-, land- en natuurinrichting en complexe projecten – van de Vlaamse overheid onder uw bevoegdheid zijn er juridische procedures aan de gang? Bestaat daar een overzicht van?

Verder heb ik vragen over de ministeriële instructie. Werden er intussen nieuwe of bijkomende instructies gegeven aan de administratie over de interpretatie van de instructie? Zullen die duidelijk worden gecommuniceerd zodat initiatiefnemers weten hoe hun aanvragen zullen worden beoordeeld?

Ook in vergunningsdossiers die niet in beroep bij de minister terechtkomen, beslissen deputaties op basis van het advies van de administratie. Op het moment dat een administratie daar een andere interpretatie aan geeft dan de minister ontstaat een ongelijk speelveld. Hoe garandeert u een level playing field?

Ten slotte, sommige industriële installaties kunnen hun vergunde, hoge NOx-uitstoot (stikstofoxiden) sterk verlagen met deNOx-maatregelen, die dan evenwel ammoniak uitstoten. Zult u initiatieven nemen ten aanzien van bestaande, vergunde installaties met hoge NOx-uitstoot?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, collega Schauvliege was zeer volledig en bondig met haar inleiding over de ruilverkaveling in Gooik en een van de stikstofarresten. Ik ga dan ook meteen over tot het stellen van mijn vragen.

Minister, hoe kijkt u naar dit nieuwe stikstofarrest? Is dat een bevestiging van wat we kenden of zitten hier onverwachts nieuwe elementen in waarmee we ook in het verdere traject rekening moeten houden?

Is dit arrest een reden om conclusies te trekken over het instrument van de ruilverkaveling in het algemeen? Of houden we het toch zeer specifiek op dit gebied?

Wat is de impact van dit arrest op andere lopende procedures voor ruilverkavelingen? Deze vraag sluit aan bij de vraag van collega Schauvliege.

Wat is de impact van dit arrest op de tijdelijke instructie, de ministeriële instructie die enkele maanden geleden werd ingevoerd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik heb samen met jullie kennisgenomen van het arrest. De Raad van State oordeelde dat de ruilverkaveling in Gooik bij ministerieel besluit van 17 juli 2019 kan leiden tot een toename van het landbouwareaal, wat de stikstofimpact van landbouwactiviteiten mogelijk kan doen stijgen. Volgens het arrest moeten ook de stikstofeffecten op speciale beschermingszone – Habitatrichtlijn (SBZ-H) van een ruilverkaveling worden beoordeeld.

Volgens de Raad van State kon voor deze beoordeling niet worden gesteund op het vorige significantiekader van de voorlopige PAS. De Raad sluit zich aan bij de

beoordeling van het stikstofarrest van februari van dit jaar dat het oude significantiekader onvoldoende wetenschappelijk was onderbouwd en dat die cumulatieve effecten niet werden berekend.

Naar aanleiding van het arrest heb ik een juridisch advies gevraagd dat de impact op de ruilverkaveling in Gooik en andere ruilverkavelingen duidelijk moet analyseren. Op basis hiervan zal ik de volgende stappen bepalen. Het is hoe dan ook duidelijk dat de stikstofimpact van de bijkomende landbouwactiviteiten goed in kaart moet worden gebracht. Dat heb ik ook altijd eerder gezegd.

Het is duidelijk dat we rekening zullen moeten houden met dit arrest in andere ruilverkavelingsprojecten, maar algemene conclusies over het instrument zelf ga ik nog niet trekken.

Er is op dit moment nog één juridische procedure lopende. Bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen werd een schorsings- en vernietigingsverzoek ingediend tegen de omgevingsvergunning voor de uitvoering van het natuurinrichtingsproject Vallei van de Zwarte Beek in Beringen. Misschien weten jullie dat.

De ministeriële instructie moet de periode overbruggen tot de definitieve PAS. Dit kader is streng, maar noodzakelijk. De huidige ministeriële instructie vraagt om omzichtig om te gaan met de vergunningverlening wanneer er bijkomende impact kan zijn. Zoals ook in de instructie staat, kunnen deze richtlijnen niet steeds mechanisch worden toegepast. Het is aan de aanvrager om in zijn aanvraagdossier op een voldoende manier aan te tonen dat de impact op de habitats aanvaardbaar blijft.

De deskundige die de individuele passende beoordeling opmaakt, moet op een concrete en individuele wijze, aan de hand van de specifieke kenmerken en effecten van het project en de specifieke milieukekenmerken en -omstandigheden van de speciale beschermingszone (SBZ), motiveren waarom betekenisvolle effecten voor de natuurlijke kenmerken van de SBZ uitgesloten zijn. De werkwijze in de instructie is conform aan de regeling in het Natuurdecreet.

De ministeriële instructie kwam er na het stikstofarrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen waarin het kader uit de voorlopige PAS werd onderuitgehaald. Dat zal geen verrassing zijn voor jullie. De Raad van State bevestigt dit, zodat dit geen directe impact heeft op de ministeriële instructie.

De instructie is gericht naar de administraties die adviezen geven aan de deputaties. De deputaties zijn verantwoordelijk voor het afleveren van rechtszekere vergunningen, waarbij de stikstofimpact op een afdoende manier dient te worden beoordeeld. Ik ga mij als beroepsinstantie niet uitspreken over individuele dossiers die worden afgeleverd door de deputaties. Dat zou ook niet mogen.

Binnen het kader van de besprekingen omtrent de definitieve PAS werden binnen de regering concrete voorstellen op tafel gelegd. Ik kan op dit ogenblik niet vooruitlopen op alles wat er in de schoot van de regering al weken wordt besproken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik begrijp dat u niet wilt vooruitlopen op wat er al weken in de schoot van de regering wordt besproken. Maar ik begrijp ook wel dat heel wat ondernemers, ook landbouwers, zeer ongerust zijn en aandringen op een duidelijke timing.

Minister, acht u het mogelijk dat u in openbaar onderzoek gaat met een dossier dat níét is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, net zoals u dat met de ministeriële instructie hebt gedaan, om dan finaal na het openbaar onderzoek tot een compromis te komen? Is dat een manier van werken die u overweegt?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik wil even tussenkomen op deze vraag. Dit is opnieuw een stikstofarrest. Ik heb het dossier eens grondig bekeken. Het dossier is goed gekend in de regio.

Als je het dossier bekijkt, kun je je wel vragen stellen bij de bedoeling van deze ruilverkaveling. Het is duidelijk dat er geen draagvlak was voor dit project. Een groot deel van de oorspronkelijke aanvragers heeft zich ondertussen zelfs verzet tegen dit project.

Collega's, dit was een gigaproject. Daar is zelden draagvlak voor binnen onze materie van Omgeving. Het is een gigaproject op het vlak van inhoud, maar ook op het vlak van kostprijs. De vraag naar het project ging slechts uit van een minderheid. Ik denk dat de vraag die zij stelden achterhaald was. Het echte doel bestond uit doelen die we niet meer ondersteunen, zijnde schaalvergroting, monocultuur, industriële landbouw. Dat zou tot gevolg hebben dat die kleine percelen, die waardevolle randbegroeiing en dergelijke, zouden verdwijnen.

We merken tegenwoordig dat landbouwers zelf inzetten op erosiebestrijding, op natuurinrichtingsprojecten enzovoort. Dat is een goede zaak, iets wat totaal tegen de geest van deze ruilverkaveling ingaat. Nu is er dan ook dit arrest gekomen, minister. Eerst had u al een arrest in februari, nu is er dit arrest. Dat toont nogmaals aan dat een goed gemotiveerd stikstofkader zeer belangrijk is. Het is goed dat u ondertussen die instructie hebt gegeven. Ik wens u alle succes om dit dossier, letterlijk een shitdossier, op te lossen.

Minister, ik heb een andere concrete vraag bij dit dossier. Als je het dossier en de parlementaire vragen die er tijdens de vorige legislatuur over werden gesteld, doorneemt, kun je toch wel stellen dat de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) in dit dossier wat onzorgvuldig te werk is gegaan. Dat stond letterlijk in een antwoord op dit dossier. Minister, hoe zult u garanderen dat dat in de toekomst wel zorgvuldig wordt aangepakt?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat u in dezen een duiding hebt gegeven. Het feit dat er hier opnieuw een uitspraak is gedaan, door de Raad van State, om op basis van stikstof een project momenteel niet goed te keuren, wijst er nog maar eens op dat we er inderdaad belang bij hebben om een duidelijk kader te geven. U bent daarover aan het overleggen. We kijken dus allemaal uit naar een positief kader waarbinnen we rechtszekerheid en een toekomstperspectief aan iedereen kunnen geven, maar waarbij anderzijds ook iedereen zijn inspanningen doet. Ik meen immers dat deze uitspraak vooral ook aangeeft dat alle sectoren inspanningen moeten leveren, want dat het gaat over de gehele impact op speciale beschermingszones, niet alleen vanuit de landbouw. Dat is net hetgeen dit arrest ook heel duidelijk maakt. Dat lijkt me ook belangrijk om mee te onderstrepen.

Ik ben anderzijds toch wel verrast door de tussenkomst van collega De Coninck over dit project, duidelijk vanuit lokale belangen, met een andere insteek. Ik heb de indruk dat er sprake is van een politieke invalshoek als ze het heeft over een gebrek aan draagvlak. Ik meen dat ruilverkavelingsprojecten wel zeer belangrijk zijn als inrichtingsproject om te bekijken op welke manier men ook in de toekomst

bijvoorbeeld openruimtegebieden kan vormgeven. Het lijkt me helemaal niet zo eenzijdig als het beeld dat collega De Coninck hier heeft opgehangen. Ik vind het dus een beetje spijtig dat hier in het parlement zo wordt gebruikgemaakt van een project in een bepaalde regio. Ik kan dat alleen maar betreuren.

Minister, wij kijken dus ook uit naar de verdere discussie rond het stikstofkader.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, zoals ik eerder heb gezegd, we zijn de uitspraak in dezen aan het analyseren. Ook de diensten doen dat. Ik zal er op basis daarvan dus nog op terugkomen en de volgende stappen bepalen. Het gaat niet alleen over het nieuwe significantiekader, maar ook over hoe je stikstofruimte gaat maken, over hoe je tussen nu en 2030 gaat zorgen voor een stikstofreductie met 50 procent. Ik denk dat iedereen het een en ander ook wel beseft wat het dossier inzake stikstof en het volledige definitieve kader betreft. Dat zijn we inderdaad aan het bekijken in diverse sectoren. Ik hoop en stel vast dat het de bedoeling is om toch tot een definitief kader te komen, met alle aspecten: ook het flankerend beleid, ook het natuurherstelplan enzovoort. Er wordt hard gewerkt in de schoot van de regering om tot een oplossing te komen, hoe moeilijk en complex dat dossier ook is. Iedereen wil daar vooruit mee. Ik denk dat eenieder natuurlijk ook belang heeft bij een rechtszekere oplossing voor heel Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel. Ik kan nog maar eens herhalen wat we al meerdere keren hebben gezegd. Ik denk dat het zeer belangrijk is om zo snel mogelijk tot dat kader te komen. Wij hopen natuurlijk dat u eerstdaags met een aankondiging kunt komen, zodat er volgende stappen kunnen worden gezet in dit dossier.

De voorzitter: Collega Coenegrachts gaf ook te kennen verder uit te kijken naar het vervolg van het dossier. Hij moest zich echter eventjes verontschuldigen.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak in de beroepsprocedure van Umicore in Hoboken – 974 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, dit is een dossier dat mij toch wel heel na aan het hart ligt, een dossier dat betrekking heeft op de volksgezondheid.

Ik heb u er ook al meermaals over ondervraagd.

Op maandag 6 december jongstleden bevestigde u in een persbericht de verstrenging van de norm voor lood in bloed waartegen Umicore Hoboken in juni een beroepsprocedure had opgestart. U volgde de Antwerpse deputatie en verklaarde de tegenargumenten van Umicore omtrent de milieutechnische haalbaarheid ongegrond.

Tot op heden is de opgelegde norm voor de lood-in-bloedwaarde 10 microgram per deciliter, hoewel volgens het agentschap Zorg en Gezondheid moet worden gestreefd naar minder dan 2 microgram per deciliter. Via een trapsgewijze daling van de norm en een investeringsplan van 25 miljoen euro per jaar voor onder meer de

aanleg van een groene buffer, windschermen en procesinnovaties zal men de impact op de kinderen en de buurt proberen te minimaliseren.

De belangrijkste bezwaren van Umicore hebben betrekking op de bijkomende eis dat maximaal 5 procent van de stalen eind volgend jaar de piekwaarde van 5 microgram per deciliter mag overschrijden. Vanaf 2026 wordt die piek 4 microgram per deciliter. Umicore meent dat die gegevens minder relevant zullen zijn, net doordat veel van die gezinnen volgens hen de komende jaren zullen verhuizen door hun opkooppolitiek in de nabije omgeving. Recente cijfers tonen aan dat ongeveer 30 procent van de kinderen die het dichtst bij de fabriek wonen, boven de piekwaarde van 5 microgram per deciliter zit. Dat is enorm veel.

Minister, hieromtrent heb ik dan ook de volgende vragen. Op basis van welke wetenschappelijke methode en eventuele buitenlandse normen werden de strengere normen in dezen door de deputatie en door uzelf opgelegd? In welke mate meent u dat Umicore voldoende doet om de lood-in-bloedwaarden en de impact op de omgeving toekomstgericht te beperken? Meent u dat de vooropgestelde investeringsplannen van Umicore voldoende zijn om de normen in de toekomst te kunnen halen? Wat kunnen zij volgens u toch nog bijkomend doen om die te halen? Op welke manier worden de investeringen in de aanleg van een groene buffer of het installeren van windschermen gekoppeld aan een concrete daling van de lood-in-bloedwaarden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De toetsingswaarden omtrent lood in het bloed bij kinderen die ik recent in de bijzondere vergunningsvoorwaarde van het omgevingsbesluit van het bedrijf Umicore heb opgelegd, zijn gebaseerd op het advies van het agentschap Zorg en Gezondheid. De Partnerorganisatie Milieugezondheidszorg heeft in 2021 de internationale gezondheidkundige toetsingswaarden van lood in bloed bij kinderen geëvalueerd. Op grond van die wetenschappelijke evaluatie werd dan ook in de vergunning opgelegd dat men moet streven naar een waarde van minder dan 2 microgram lood per deciliter bloed bij kinderen. We hebben ons daar dus op gebaseerd.

Naar aanleiding van de verhoogde lood-in-bloedwaarden heeft de Technische Werkgroep Hoboken een bijstelling gevraagd naar nieuwe vergunningsvoorwaarden, die ervoor moeten zorgen dat de uitstoot van zware metalen en de blootstelling in de omgeving vermindert en dat de luchtkwaliteitsnormen worden gehaald. De volgende aanvullende vergunningsvoorwaarden werden opgenomen in het nieuwe omgevingsbesluit: de installatie van een windbarometer om tijdens uitzonderlijke weersomstandigheden de verspreiding van diffuus stof en zware metalen te beperken; een studie om de kwantificatie van diffuus stof en zware metalen te verbeteren; een studie waarbij de diffuse bronnen in kaart worden gebracht, inclusief een plan van aanpak met maatregelen voor het verhinderen en verder beperken van emissies; een aanpak voor verdere stofbeheersing bij handling en stockage bij de opslagplaatsen.

In 2021 heeft het bedrijf zestien nieuwe maatregelen opgestart, met als doelstelling een verdere stofbeheersing en het reduceren van de verspreiding van zware metalen naar de omgeving. Maatregelen inzake de kwantificatie van emissies, brontracering en het uitwerken van verregaande beste beschikbare technieken moeten ook verder voor een gunstige impact voor de omgeving zorgen.

Op 3 december werden de nieuwe meetresultaten van de najaarscampagne van het bevolkingsonderzoek inzake lood in het bloed in Moretusburg en Hertogvelden door het Provinciaal Instituut gerapporteerd. Het gemiddelde loodgehalte bij kinderen tijdens de najaarscampagne bedroeg 2,91 microgram per deciliter. Deze ge-

middelste lood-in-bloedwaarden zijn verder gedaald in vergelijking met het voorjaar van 2021, maar natuurlijk zijn we er niet, en dat is ook de reden geweest waarom we toch nog extra inspanningen vragen. Het bedrijf zal aanvullende en continue inspanningen moeten doen op basis van de resultaten van de nieuwe opgelegde studies om de normen inzake lood in bloed van 2023 en 2026 te halen.

Uit de evaluatie van de studies die opgelegd zijn in het omgevingsbesluit van Umicore Hoboken en de opvolging en handhaving zal moeten blijken in welke mate de nieuwe maatregelen die nu worden uitgerold, voldoende toereikend zijn om de norm op middellange termijn te halen. In ieder geval zal het bedrijf blijvend moeten investeren in maatregelen om de uitstoot naar de omgeving, zoals geleide en niet-geleide emissies van stof en zware metalen zoals lood, cadmium en arseen, te reduceren, en dit ter bescherming van de buurt.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u wel. Toen we vorig jaar vragen stelden over dit dossier, werden er inderdaad toch een aantal maatregelen opgelegd. Er moest extra onderzoek gebeuren naar de reden voor die slechte waarden. Er moesten extra maatregelen komen op korte termijn. Er moest ook op structurele wijze worden bekeken op welke manier die hoge waarden in de toekomst kunnen worden vermeden. Uit uw antwoord, uit wat ik nu heb gehoord, blijkt dat daar toch wel gedeeltelijk aan wordt tegemoetgekomen. Ik hoor toch dat er in 2021 nieuwe maatregelen zijn geweest, dat er nieuwe studies lopen en dergelijke.

Minister, ik zou willen vragen of het mogelijk is om de resultaten van de studies die u hebt vernoemd, te kunnen ontvangen. Ik ga ervan uit dat er in de toekomst sowieso nog meer duidelijkheid te krijgen is over de situatie qua vervuiling en over hoe de maatregelen al dan niet een effect hebben. Ik denk toch wel dat het belangrijk is dat er in de toekomst nog verder onderzoek wordt gepland naar die redenen: waarom wel, waarom niet, en welke bijkomende maatregelen genomen in 2021 worden gunstig geëvalueerd? Ik denk echt dat dit dossier van heel nabij moet worden gevolgd, om dan te bekijken, na die evaluaties, welke structurele maatregelen er in de toekomst nog nodig zijn boven op het creëren van die groene buffer enzovoort. Het is heel belangrijk dat dit dossier verder van heel nabij wordt gevolgd.

Er was ook de communicatie van Umicore, dat mogelijk huizen vlak naast de site en huizen met kinderen verderop zou opkopen en vergoeden met het oog op een vrijwillige verhuizing. Hoe staat het daarmee? Hebt u daar verder nieuws over gekregen?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Collega De Vroe, dank u voor het stellen van de vraag. Minister, dank u wel voor uw antwoord. Vorige week, of de week ervoor – de tijd vliegt, zeker met slaapttekort – hebt u aangekondigd dat u strengere maatregelen gaat opleggen aan Umicore. Dat lijkt me goed. Soms worden er gemiddeldes gebruikt waaruit blijkt dat maar zoveel procent van de kinderen hiervan last zou hebben. Ik denk dat we het er hier allemaal over eens zijn dat dit niet hoort, dat die lood-in-bloedwaarden omlaag moeten. Of dat nu over weinig of veel kinderen gaat, ik vind het altijd heel vals en dubbel als een bedrijf of andere mensen – ik zeg niet dat u dat hebt gedaan – licht euforisch doen over cijfers die dalen.

Het is gewoon onaanvaardbaar als het gaat over lood-in-bloedwaarden van kinderen. Ik vind het goed dat u richting 2025 die verstrenging hebt opgelegd.

Mijn bijkomende vraag is heel kort en heel simpel. Hoe gaan we, los van de extra maatregelen die nu genomen worden vanuit Vlaanderen, de controle doen? Hoe

gaan we ervoor zorgen dat er werkelijk continu opgevolgd wordt en dat er continu ook effectief gehandhaafd zal worden als blijkt dat het op een bepaald moment toch niet de juiste richting uitgaat?

Waarom stel ik deze vraag? Omdat ik dat ongemakkelijke gevoel dat wij delen nog altijd heb. Ik heb roots in Hoboken en ik heb daar familieleden wonen. Voor heel wat mensen blijft het een mysterie wat er de vorige keer is gebeurd waardoor er plots een enorme stijging was. Nu is er een soort van rust omdat de situatie beter is. Maar ik ben niet gerust, want als we niet weten wat er is fout gelopen, is er geen enkele garantie dat het in de toekomst niet opnieuw fout loopt. We moeten minutieus opvolgen. Ik ben benieuwd naar de extra stappen die u rond toezicht en handhaving zult zetten.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik kom meteen ter zake. Ik vroeg me af of er ondertussen een update was van het onderzoek voor de humane biomonitoring. Ik geloof dat daar aandacht op gevestigd mag worden. Collega De Vroe verwees onder andere naar de aankoop van huizen door Umicore en de aanleg van een groenbuffer. Ik vroeg me af of u daar informatie over hebt. Zullen het Departement Omgeving of andere overheidsinstanties verder inzetten op de communicatie met betrekking tot die elementen? Op welke manier wordt de omgeving daarover verder geïnformeerd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: We gaan u de rapporten, collega De Vroe, bezorgen zodra alle studies afgerond zijn. De maatregelen zullen verder gemonitord worden, ook bijkomende maatregelen moeten inderdaad genomen worden.

Ik ben het eens met collega Annouri dat het goed is dat de lood-in-bloedwaarden dalen, maar dat we er nog niet zijn. Vandaar dat ik het ook echt wel nodig vond om verstrengingen op te leggen via de vergunning. Het komt er nu op aan om dat goed op te volgen. De exploitant moet jaarlijks een nota bezorgen waarin wordt opgesomd welke maatregelen concreet zijn uitgevoerd om de emissies te beperken. Er moet ook in staan welke reducties dat teweegbrengt. Dat wordt verder opgevolgd.

Een belangrijke maatregel die we mee hebben opgenomen in het Omgevingsbesluit, is de windbarometer, die nu al in voege is. Bij voorspelde hevige wind in de richting van woonkernen worden tijdelijke maatregelen op het terrein genomen. Dat moet ervoor zorgen dat de stof niet richting de woonkernen waait. Zo vermijdt men de pieken in de emissies en in de bloedwaarden. Dat was het probleem vorige keer, vandaar de belangrijke maatregel van de windbarometer.

De opkoop wordt door de stad gecoördineerd. Ik denk dus dat u daar, collega Perdaens, moet vragen hoe dat verder verloopt.

Sowieso, collega Annouri, is er handhaving via de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) om ervoor te zorgen dat alle maatregelen daadwerkelijk tot uitvoering gebracht worden. Het agentschap Zorg en Gezondheid neemt een gecoördineerd initiatief om een humane biomonitoringcampagne op te starten in Hoboken, waar naast de stof lood ook andere gezondheidsparameters gemonitord zullen worden. De plaatselijke gezondheidsconsulenten zullen de mensen in de buurt blijven informeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS in drinkwater – 1003 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): We hebben het daarnet al een deel hierover gehad. Ik ga proberen om de vragen niet helemaal te herhalen.

In een antwoord op een schriftelijke vraag over poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in drinkwater bezorgde u verschillende meetresultaten van grond-, oppervlakte- en drinkwater. Vandaag is in Vlaanderen de geldende norm voor PFAS in drinkwater vastgelegd op 100 nanogram per liter. Mijn vragen aan u, minister, zijn de volgende.

Bij drinkwaterproductiecentrum (WPC) Waarmaarde in Waregem, onderdeel van De Watergroep, werd bij de meting van 3 januari 2019 eenmalig een hoge waarde gemeten van maar liefst 2000 nanogram per liter voor perfluorooctaanzuur (PFOA) en 520 voor perfluorooctaansulfaat (PFOS). Bent u op de hoogte van deze hoge waarden? Zijn er acties ondernomen om de bron in kaart te brengen? Weet u ondertussen vanwaar die vervuiling afkomstig was? Zijn er acties ondernomen om het PFAS-gehalte omlaag te krijgen?

In een recente publicatie rekende het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de EFSA-4-drinkwaterrichtwaarde (European Food Safety Authority) van 0,63 nanogram per kilogram lichaamsgewicht per dag om naar een drinkwaterrichtlijn per liter. Dan kwamen we uit op 4,4 nanogram per liter. Als we die norm vergelijken met waarden in de meetresultaten, dan zagen we dat er structurele problemen waren met de metingen. Mijn vraag is dan ook of Vlaanderen die EFSA-waarden toepast, al is het maar als richting om daarbinnen te kijken welke aanpassingen er dienen te gebeuren. Kunt u akkoord gaan met de omzetting van het voorstel van het RIVM van de EFSA-waarden in maximumconcentratie PFAS voor drinkwater?

Ook het Amerikaanse Environmental Protection Agency legt een zeer sterke verstrenging van PFAS-gehalten in drinkwater op de tafel. Het gehalte aan PFOA zou mogelijk zelfs op nul komen te liggen. Hoe bereiden wij ons voor op die internationale verstrenging van de toegelaten concentraties PFAS in drinkwater? Welke ingrepen plant u, minister, mocht die toegestane waarde structureel lager komen te liggen dan de gemeten waarde bij de drinkwaterproductiecentra?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ja, inderdaad, ik ben op de hoogte van de waarde waar collega Schauvliege naar verwijst. De bewuste analyse maakte deel uit van een eerste oriënterend onderzoek naar PFAS in drinkwater. Er werden stalen genomen aan de uitgang van waterproductiecentra en bij de klant thuis in de meest relevante gebieden. Zoals toegelicht in het rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) over deze eerste meetcampagne is het meetresultaat ter hoogte van het WPC Waarmaarde een afwijkende waarde. In het leveringsgebied dat water krijgt van het WPC Waarmaarde konden deze hogere waarden niet worden bevestigd. De Watergroep voerde een nieuwe staalname uit, die volledig normaal was. Specifiek onderzoek naar de bron of andere maatregelen werden dan ook niet opgezet door De Watergroep.

Zoals u weet, bevat de nieuwe Europese Drinkwaterrichtlijn wel een norm. We moeten deze nieuwe richtlijn gaan omzetten tegen half januari 2023 en dus tegen dan een Vlaamse norm vastleggen. De VMM en het agentschap Zorg en Gezondheid zijn hiermee bezig en dit wordt eveneens besproken in de ruimere context van de PFAS-werking van de expertengroep rond opdrachthouder Karl Vrancken, die momenteel loopt in Vlaanderen. De strengere EFSA 2020-advieswaarden worden momenteel wel al gebruikt als toetsingswaarde door de VMM om de resultaten van het uitgebreide onderzoek naar PFAS in drinkwater te evalueren.

Volgens mijn informatie en die van de administratie zijn er goede banden met de Nederlandse collega's en heeft het RIVM ook beleidsaanbevelingen gedaan, maar is er op het vlak van normstelling nog geen beslissing genomen.

Ik wil ook benadrukken dat de waarden van EFSA of van EPA gezondheidkundige advieswaarden zijn, die gebruikt kunnen worden door het beleid bij het uitwerken van de wettelijke normen. Ik hecht, zoals u intussen wel weet, belang aan alles wat met de materie te maken heeft. Deze adviezen zullen dus belangrijke stukken zijn bij het onderzoek naar de bepaling van de nieuwe normen.

Specifiek wat PFAS betreft, schetste ik reeds waar we nu staan. De resultaten van het eerste, echt bruikbare onderzoek naar de situatie in Vlaanderen worden op dit ogenblik verwerkt en geïnterpreteerd. Sta mij dus toe om nu nog geen standpunten in te nemen over het PFAS-vraagstuk, waar we gezondheidsrelevantie naast technologische en ook financiële haalbaarheid moeten leggen. Zijn er maatregelen nodig en zijn er technieken beschikbaar, dan moeten we die inzetten, maar met heel veel aandacht voor haalbare overgangstermijnen. Dat is van belang. We werken er dus aan verder.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank, minister, voor uw antwoord. Concentraties van PFAS in drinkwater zijn natuurlijk zeer belangrijk. In de onderzoekscommissie en in de pers werd naar aanleiding van de rapportering van professor Vrancken niet alleen drinkwateronderzoek aangekondigd. Er is ook oppervlaktewateronderzoek aangekondigd maar ook grondwateronderzoek. We vernamen op de hoorzitting dat de VMM bezig was met het in beeld brengen van de concentraties van PFAS in grondwater. Zij zijn bezig met achtergrondwaarden in kaart te brengen en ze kondigden aan dat ze er nog dit jaar resultaten van zouden laten weten. Mijn vraag is concreet, minister: zijn de resultaten van het grondwateronderzoek naar PFAS al bekend of komen die binnenkort onder de aandacht? Het is een belangrijk element als het gaat over drinkwater.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De resultaten van de VMM zijn er nog niet, collega. Zodra we ze hebben, zullen we alle informatie bijeenleggen en overmaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de zwerfvuilcijfers – 1015 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): In het kader van het Operationeel Plan Zwerfvuil en Sluikstorten doet de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) een tweejaarlijkse enquête naar de monitoring van de hoeveelheid zwerfvuil, sluikstort en de beleidskosten ervan. In mei/juni 2020 werd een enquête gehouden voor het referentiejaar 2019. Die cijfers zijn in december 2021 bekendgemaakt.

Daarnaast publiceert de OVAM jaarlijks de cijfers voor het huishoudelijk afval ingezameld via de gemeentelijke kanalen. Ook zwerfvuil krijgt een plaats in die rapportage. In december 2020 zijn die cijfers gepubliceerd voor het jaar 2019. In dat laatste rapport staat, en ik citeer: "We verwachten een sterke invloed van de coronacrisis en maatregelen op de hoeveelheid geproduceerd afval na 2019. Zijnde o.a. een mogelijke stijging van sluikstort en zwerfvuil en een wijziging van samenstelling van zwerfvuil." Einde citaat. We werden ondertussen reeds met slechtere cijfers geconfronteerd.

Het is dus uitkijken naar de cijfers om vervolgens het nodige te doen, zoals de minister ook zei in de commissie van 26 oktober. Ik citeer haar even: "Vandaar dat we eind 2022, met alle gegevens, met alle puzzels en alle cijfers die we ter beschikking hebben, dan het nodige moeten doen." En: "Het is nu gewoon de kwestie om alle puzzels bij elkaar te leggen, en toch ook nog even te wachten op de laatste cijfers."

Collega's, in deze commissie hebben we allemaal al verschillende keren onze bezorgdheid geuit over zwerfvuil in Vlaanderen en de wijze waarop we daar een halt aan moeten toeroepen. Vandaar, minister, richt ik een aantal vragen aan u.

Na de publicatie van de slechte cijfers van 2019 hebt u een zwerfvuilcharter opge maakt. Eind 2021 zou dat geëvalueerd worden, om te zien welke acties in uitvoering zijn en welke doelstellingen behaald zijn. In hoeverre is deze evaluatie opgestart of daadwerkelijk uitgevoerd en welke conclusies trekt u hieruit?

In de commissie van 26 oktober maakt u duidelijk dat u wacht op de cijfers om verdere stappen te ondernemen. Op welke cijfers wacht u precies? Wanneer worden die cijfers normaal gepubliceerd en in welk rapport? De OVAM heeft de traditie om de rapportage over huishoudelijk afval steeds begin december te publiceren. Ondertussen zijn we half december. Minister, wat ligt aan de basis van de vertraging in de publicatie van dit jaarlijks rapport? Wanneer kunnen we dat verwachten? Kunt u ons de resultaten meedelen?

U geeft aan dat u in afwachting van de cijfers niet stilzit en alternatieve systemen bekijkt en onderzoekt. Welke concrete alternatieve systemen liggen momenteel op tafel en onderzoekt u?

Tot slot is er nog de studie rond de referentiekosten. Die was in oktober in bespreking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en partners. Zodra die was afgerond, zou u die ons bezorgen. Wat is hier de stand van zaken? Is deze studie ondertussen afgerond en kan die worden bezorgd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, de bevraging naar de vooruitgang van de acties werd door Mooimakers opgestart op 12 november. Momenteel worden de laatste antwoorden verwerkt om op die manier nog voor het einde van het jaar tot een evaluatie te kunnen komen.

De laatste cijfers over de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen worden normaal gezien samen met de laatste zwerfvuilcijfers gepubliceerd in het rapport over huishoudelijke afvalstoffen en gelijkaardige bedrijfsafvalstoffen. Vorig jaar heeft er echter geen meting plaatsgevonden van de hoeveelheden zwerfvuil

op de grond omdat dat een tweejaarlijkse meting is. De nieuwe cijfers van de netheidsindex 2020 zijn er wel.

De publicatie van de cijfers is voorzien op 16 december aanstaande zoals vastgelegd in het Vlaams statistisch programma van 2021. Op deze datum worden ook de Vlaamse openbare statistieken gepubliceerd en worden de laatste cijfers vrijgegeven. Er is dus geen vertraging.

Voor de evaluatie van het verpakkings- en zwerfvuilplan eind 2022 zullen de meetresultaten worden gebruikt van de netheidsindex en de hoeveelheid zwerfvuil voor het jaar 2021. Deze resultaten zullen definitief verwerkt zijn na de zomer van 2022.

De invoering van statiegeld, zoals opgenomen in het regeerakkoord, wordt ook verder bekeken. Mocht de situatie op het terrein niet zichtbaar verbeteren op korte termijn, dan weet u dat dat de stok achter de deur is.

Er wordt ook onderzoek gedaan naar de samenstelling van zwerfvuil in het kader van de producentenverantwoordelijkheid. Voor sigarettenpeuken, kauwgom, snoepwikkels enzovoort zal een maatregel als klassiek statiegeld nooit een oplossing zijn. Daarom zullen we de zwerfvuilkosten ook doorrekenen aan de producenten voor deze afvalstromen.

Ik zal nog niet vooruitlopen op welke systemen we aan het onderzoeken zijn. Dat heeft immers geen zin zolang het ei nog niet is gelegd. Zodra ik – hopelijk – begin volgend jaar meer zicht heb op de systemen, zullen we in de schoot van de regering tot een besluit kunnen komen.

De studie referentiekosten is afgerond en heeft ondertussen geleid tot een voorstel van verdeelsleutel van de zwerfvuilkosten voor de gemeenten, die formeel voor goedkeuring aan de VVSG werd voorgelegd. Zodra hij finaal wordt goedgekeurd, kan de verdeelsleutel samen met de relevante achtergrondinformatie beschikbaar worden gesteld.

De bijkomende bevraging in het kader van de totale zwerfvuilkosten wordt afgerond. De laatste inschatting zal daardoor op korte termijn worden verbeterd met aanvullende informatie. Door de blijvende afwezigheid van de Europese richtsnoeren zijn we echter nog steeds niet in staat om onze methode hieraan te toetsen. We zijn dus op onszelf aangewezen om de zwerfvuilkosten te onderbouwen.

Zoals vastgelegd in het Materialendecreet zullen de producenten de zwerfvuilkosten dragen voor alle producten die een belangrijke impact hebben als zwerfvuil. Dit zal bepaald worden op basis van de fractietellingen zwerfvuil, waarvan het eindrapport momenteel in opmaak is.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik begrijp dat wij de komende weken nog heel wat cijfers en studies kunnen verwachten.

De cijfers rond het huishoudelijke afval en het zwerfvuil zullen binnen enkele dagen beschikbaar zijn. Die zal ik graag nader bekijken. Minister, zijn dit voor u ook de cijfers op basis waarvan we, wanneer dat rapport eind december wordt bekendgemaakt, in 2022 conclusies kunnen trekken en een oefening kunnen maken over welke systemen we eventueel kunnen inzetten? Ik heb het dan inderdaad over statiegeld, over pet en blik. De andere systemen rond andere fracties zijn uiteraard ook heel belangrijk om op te volgen en nader te bekijken, maar het is wel de grootste fractie. Minister, zult u begin volgend jaar een keuze maken uit uw voorbereiding van de verschillende systemen? We hebben het hier al meermaals aangegeven: als we begin 2023 effectief een systeem willen invoeren – u gaf aan dat

u een jaar versneld wilt werken omdat de cijfers de verkeerde kant uitgaan – dan hebben we daar ook de nodige voorbereidingstijd voor nodig. Zijn de cijfers die in december 2021 kenbaar worden gemaakt, de basis om begin 2022 het debat aan te gaan over de keuze van systemen die we kunnen inzetten zodat die begin 2023 ook effectief in werking kunnen treden?

Wat betreft de referentiekosten, zegt u dat het gesprek ook daar nog lopende is. Kunt u mij daar iets meer meegeven rond timing? Ik begrijp dat er een aantal Europese richtsnoeren ontbreken, dat u daar zelf een aantal oefeningen moet maken. Het is belangrijk dat we dat ook doen. Wanneer verwacht u daar resultaten?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, we hebben het in deze commissie heel regelmatig over zwerfvuil. Dat toont aan hoe belangrijk het is voor de verschillende leden van deze commissie.

Ik heb een korte vraag voor u. Een tijd geleden hebt u ingezet op de aanwerving van extra handhavers om een antwoord te bieden op die slechte zwerfvuilcijfers. Staan er ondertussen al van die extra handhavers in het veld? Is er daar al nieuws over?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, we hebben het hier al heel vaak gehad over statiegeld. Maar ik heb een andere vraag. De beste manier om afval te voorkomen, is natuurlijk er geen produceren. Plant u ook initiatieven om bijvoorbeeld bulkverkoop of verpakkingsvrije verkoop te stimuleren, zodat de verpakking die daarmee kan worden uitgespaard, niet in het zwerfvuil terechtkomt?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik kom zelf graag even tussen op deze interessante vraag van collega Rombouts. Ik vind het hoe dan ook heel belangrijk om minder verpakkingen of verpakkingsvrij te sensibiliseren in de toekomst. Ik heb u eerder al gezegd dat wij in mijn gemeente Kampenhout een initiatief rond verpakkingsvrij aankopen hebben. Dat functioneert heel goed. Die mensen hebben ondertussen hun afhaalpunten in verschillende gemeenten al kunnen uitbreiden. Dat functioneert heel goed.

In antwoord op collega Perdaens, wil ik meegeven dat ik gisteren als schepen van Leefmilieu in mijn gemeente een evaluatievergadering heb gehad met de intercommunale Interza-Incovo. Ik gaf eerder al aan dat we zowat pionier waren op het vlak van die handhavingsinvoering met camera's tegen sluikstorten. Bovendien communiceert onze gemeente specifiek tegen zwerfvuil, met een uitgebreide informatiecampagne. We hebben gisteren in de cijfers die werden ingezameld gezien dat, ondanks het feit dat we meer vrijwilligers hebben die inzamelen, er toch gunstige evoluties zijn. Er wordt minder zwerfvuil opgehaald, maar we zien ook een enorme daling in het aantal sluikstorten.

Ik wil benadrukken dat dat zijn effect heeft. Ik ben ervan overtuigd dat we, met extra sensibilisering en aanmoediging – er wordt sinds corona toch heel wat gewandeld – meer mensen kunnen sensibiliseren om daaraan deel te nemen. Ik zie dat dat werkt in onze gemeenten. Het is goed om daar verder op in te zetten.

Ik heb verder nog een heel korte vraag. Ik ben uiteraard heel tevreden dat u breder gaat dan enkel blikjes en plastic flessen. Ik heb dat al vaak gevraagd in deze commissie. Ik ben blij dat u in het kader van de evaluatie die u, minister, aan het uitvoeren bent, breed gaat naar heel wat andere verpakkingen zoals sigarettenpeuken, mondkmaskers enzovoort. Maar ik verwijs graag naar een vraag die collega Perdaens – ik denk tijdens een hoorzitting – heeft gesteld, meer bepaald over een

proefproject in Wallonië rond statiegeld. Hebt u daarover ondertussen al meer nieuws? U had toen gezegd dat u die informatie zou opvragen bij OVAM. Hebt u daarover ondertussen al informatie? Hebt u daar eventueel al conclusies uit getrokken? Kunt u die informatie aan de commissie bezorgen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, jullie hebben heel wat vragen. Collega Rombouts, dit zijn nog niet de cijfers die de basis zullen zijn voor eind 2022. Want eind 2022 zullen er nieuwe cijfers zijn over de netheidsindex en over de tonnages zwerfvuil. In de loop van de zomer krijgen we die cijfers. Op basis daarvan kunnen we eind 2022 rond zijn met de evaluatie. De eindrapporten van zowel de referentiekosten als de fractietelling liggen voor op de directieraad van OVAM, heeft men mij laten weten. Het moet dus zeker mogelijk zijn om dit in januari definitief rond te hebben.

Collega Perdaens, de handhavers zijn effectief actief op het terrein in verschillende gemeenten. Zij hebben heel wat pv's opgesteld, ook voor peuken – wat lokale besturen moeilijk vinden, maar wat blijkbaar toch goed kan. Het is dus goed dat we dat doen. Als signaal kan dat tellen. Lokale besturen vinden het ook goed dat we dat doen.

Collega Schauvliege, in het kader van de nieuwe VLAREM-aanpassingen (Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen) bekijken we inderdaad de verschillende mogelijke gebruiksverboden. Ook de Green Deal Anders Verpakt zal hier zeker op worden ingezet. Verpakkingsvrij winkelen is daar ook een belangrijk aspect in, waarrond we projecten zullen opzetten.

Collega De Vroe, OVAM heeft daar inderdaad een evaluatie rond gemaakt. We kunnen die zeker bezorgen, ik zal meteen vragen om dat te doen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat antwoord maakt mij wel wat bezorgd, minister, aangezien u stelt dat wij eigenlijk nog een jaar zouden moeten wachten op de zwerfvuilcijfers vooraleer we verdere stappen kunnen ondernemen. Ik wil de 'terugtelling' nog weleens doen, maar ik vrees dat uw engagement om effectief een jaar versneld te kunnen werken en te kunnen ingrijpen op de zwerfvuilcijfers, dreigt te worden onderuitgehaald. Minister, als u wacht op de cijfers van eind 2022, hoe zult u dan begin 2023 effectief een systeem of bijsturing van kracht kunnen laten gaan?

Ik heb evenwel één lichtpuntje gehoord, namelijk dat u erop rekent om de cijfers reeds tegen de zomer van 2022 te hebben en op basis daarvan te kunnen werken. Maar dan nog ben ik bezorgd, omdat het van de zomer tot het einde van het jaar slechts een halfjaar is en het vanuit het buitenland eerder klinkt dat, als je een dermate grote wijziging doet om een nieuw systeem op poten te zetten, je eigenlijk een jaar nodig hebt voor de voorbereiding. In die zin is het belangrijk dat we dat op een goede manier doen, dat er daarbij genoeg overleg kan plaatsvinden en dat er flankerende maatregelen worden genomen om de systemen op een goede manier te kunnen laten draaien.

Of het nu het statiegeldsysteem of een ander systeem is, maakt me op een gegeven moment niet meer uit wanneer er een verschil kan worden gemaakt en het zwerfvuilprobleem effectief kan worden opgelost. In die zin hoop ik dat we begin 2022 verder in gesprek kunnen gaan. U geeft aan dat u de verschillende systemen aan het onderzoeken bent, het zou goed zijn dat we dat eens nader kunnen bekijken en daar nog verder op terug kunnen komen.

Daarnaast, voorzitter, blijven, zoals u en andere collega's benadrukken, sensibilisering en handhaving eveneens belangrijk.

De voorzitter: Dat klopt.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vergunning voor een goudsmelterij in Antwerpen – 1017 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vergunning voor een goudsmelterij in Antwerpen – 1019 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, collega's, ik denk dat mensen die in een stad wonen, weten dat daar een zekere bedrijvigheid behoort van bedrijven, fabrieken enzovoort met het lawaai en de levendigheid in al haar vormen. Maar wanneer mensen in de stad wonen, willen ze er ook op kunnen rekenen dat ze daar gezond wonen. We hebben het daarnet gehad over Umicore, er zijn ook een aantal bedrijven in de haven die zorgen voor geuroverlast maar waarvan we nog altijd niet weten wat het precies is, er is ook het PFOS-dossier waarover nu wordt gesproken. Mijn vraag vandaag gaat over een goudsmelterij in Antwerpen waar bewoners zich wel wat zorgen over maken. Minister, u zult het ongetwijfeld met mij eens zijn dat dit een beetje van het goede te veel is.

Die goudsmelterij ligt in hartje Antwerpen, in de joodse wijk, en heeft een verlening van haar vergunning aangevraagd. Het gaat hier over een administratieve lus. In de maand augustus liep er een eerste maal een openbaar onderzoek in verband met die hervergunning. Er werden toen 1900 bezwaren opgetekend, dus tijdens de vakantiemaanden. In die wijk bestaat heel grote ongerustheid over dit bedrijf. Volgens de huidige indelingscriteria is dit een bedrijf klasse 1 geworden. Het gaat hier dus om een milieubelastend bedrijf midden in een woonwijk. Binnen een straal van vijftig meter rond de fabriek zijn er een zestal synagogen en minstens evenveel scholen voor kinderen. Dat is toch redelijk hallucinant.

Er worden door de joodse gemeenschap uitzonderlijk veel kankergevallen vastgesteld. De buurtbewoners zijn ongerust hoewel niet een-op-een een verband kan worden gelegd tussen wat daar gebeurt en het aantal ziektegevallen in de buurt. Dat weten we vandaag niet en het is ook moeilijk om dat te bewijzen. We zien dat ook in andere dossiers en moeten daar dus voorzichtig mee zijn. Er bestaat echter veel ongerustheid en de buurtbewoners worden daarin bijgetreden door enkele kankerspecialisten van het UZ Leuven die aangeven dat er echt wel extra onderzoek nodig is om daar een beter zicht op te krijgen. Ook wij delen die bezorgdheden. We zijn afgelopen weekend met de buurtbewoners gaan praten en hebben aandacht gevraagd voor de problematiek. Veel mensen hebben nood aan duidelijkheid en vinden dat een goudsmelterij die edele metalen smelt waarbij schadelijke stoffen vrijkomen, eigenlijk geen plaats heeft in een woonwijk, midden in de stad. Dat lijkt me om eerlijk te zijn een evidentie.

Zowel de vergunning als het toezicht op dit bedrijf zit bij de deputatie van Antwerpen. Maar de problematiek is van dien aard dat ook op Vlaams niveau ongerustheid op zijn plaats zou zijn. Toch leverden zowel de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

als het agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) een voorwaardelijk gunstig advies af. We hebben dat advies net ontvangen en ik heb het gelezen, met dank aan de diensten om ons dat te bezorgen.

Minister, de VMM adviseert om een meetcampagne te organiseren binnen het jaar omdat het meetpunt voor zware metalen in Antwerpen te ver van de fabriek ligt voor een gefundeerde uitspraak. Waarom werden er geen bijkomende metingen gedaan voor een advies werd afgeleverd?

Voor zoutzuur is geen gezondheidkundige advieswaarde beschikbaar. Zijn er concrete plannen om deze waarde vast te leggen?

De schadelijke stof nitrosylchloride heeft een goudgele kleur wat overeenkomt met de waarnemingen van de buurtbewoners. Klopt het dat deze parameter niet wordt gemonitord door de VMM? Zijn er plannen om dit wel te doen in de toekomst?

Aan mijn laatste vraag om ons een kopie te bezorgen van het advies van de VMM hebt u al voldaan. In dat advies wordt gezegd dat de schadelijke gassen voor een deel verwaarloosbaar zijn aangezien er maar een beperkte hoeveelheid wordt gesmolten. Vandaar mijn vraag of de goudgele stof die wordt uitgestoten al dan niet wordt gemeten. Maar mijn bijkomende vraag is hoe u staat tegenover het advies waarin de VMM zich in de nota die u ons net hebt doorgestuurd, aansluit bij andere instanties die ervoor pleiten om deze smelterij te herlokaliseren naar een plaats waar minder mensen wonen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, collega's, in de joodse wijk in Antwerpen protesteren inwoners tegen een nieuwe vergunning voor een goudsmelterij, die ze verantwoordelijk achten voor kankers.

Het bedrijf spreekt tegen dat de dampen uit de schoorsteen ook maar enigszins giftig zouden zijn. Een uitstootmeting moet bewijzen dat aan alle normen ruim voldaan wordt. Op basis van die meting stelt het agentschap Zorg en Gezondheid dat er geen verband kan zijn tussen de uitstoot van het bedrijf en eventuele ziektes in de buurt. Ik heb eveneens een vraag ingediend aan minister Beke om te weten hoe hij daar tegenover staat. Uit het kankerregister blijkt bovendien dat er niet meer kankers zijn in het gebied dan elders in Vlaanderen.

De Vlaamse Milieumaatschappij geeft ook een positief advies af, maar is naar verluidt voorzichtiger. De VMM geeft toe dat het meetpunt voor zware metalen in Antwerpen te ver van de fabriek ligt voor een gefundeerde uitspraak over de uitstoot. Net als de stad Antwerpen raadt de VMM daarom een verhuizing aan, met binnen het jaar een meetcampagne in samenspraak met de VMM.

Benoit Nemery, die verbonden is aan het UZ Leuven en gespecialiseerd is in toxicologie en beroeps- of milieugebonden aandoeningen, is verwonderd dat de VMM een advies aflevert op basis van een enkele meting die aangeleverd werd door het bedrijf.

Voor alle duidelijkheid, minister, zal ik u hier niet vragen om het bedrijf te verplaatsen want volgens mij is dat een zaak van vergunningverlening en ik weet dan ook niet of u daarop kunt antwoorden. Ik ben ook wel voorzichtig met zaken die in het parlement worden gevraagd op basis van individuele vergunningsprocedures. Ik zou de lijn daar graag zuiver houden. Maar er zijn toch een aantal zaken die vragen oproepen en waarbij wij ons, uit bezorgdheid voor de volksgezondheid, moeten afvragen hoe met bepaalde zaken moet worden omgaan. Dat is ook de reden waarom ik deze vraag stel. Hoe moeten we met dergelijke zaken omgaan

en hoe moeten we ons beleidskader aanpassen om daar accuraat op te kunnen reageren?

Minister, het bedrijf zuivert goud met behulp van koningswater, een mengsel van zoutzuur en salpeterzuur. Hierbij wordt het zeer reactieve nitrosylchloride gevormd. Moet deze verbinding volgens het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu (VLAREL) gekwantificeerd worden bij vergunningsaanvragen? Valt deze verbinding onder pakket L5.1 van bijlage 3 van VLAREL? Met andere woorden, is dit genormeerd?

Hoe staat u ertegenover dat de VMM een positief advies zou afleveren, maar tegelijkertijd toegeeft dat het meetpunt voor zware metalen te ver van de site ligt? In het advies worden diverse signalen gegeven terwijl – en ik heb dat al meermaals gezegd – van een advies zou mogen worden verwacht dat mensen en vergunningverlenende overheden zich daarop moeten kunnen baseren.

Hoe hoog is de densiteit van het meetnet van de VMM? Acht u het opportuun om dit uit te breiden, waarom wel of waarom niet? Wanneer u het meetnet wenst aan te passen, op welke wijze en welke termijn ziet u dit dan gerealiseerd worden?

Welke emissies en lozingen zijn verbonden aan de desbetreffende bedrijfsactiviteiten? Op welke wijze worden welke emissies en lozingen en hun impact op de omgeving opgevolgd door het bedrijf zelf enerzijds en door de overheid anderzijds? Wanneer die opvolging er effectief is, zijn daarin dan zaken vastgesteld die een impact hebben op mens en omgeving?

Wanneer en welke acties hebt u enerzijds en uw administraties anderzijds ondernomen naar aanleiding van bezorgde berichtgevingen vanuit de omgeving van het desbetreffende bedrijf?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De VMM heeft op 20 juli een vraag tot advisering binnen de vijftig dagen ontvangen. Deze periode is natuurlijk veel te kort om zelf metingen op te starten of te laten opstarten. Ten eerste neemt het opstarten van een meetstation voor zware metalen tijd in beslag. Ten tweede moet de meetcampagne minstens drie maanden uitgevoerd worden om gefundeerde uitspraken mogelijk te maken.

Het AZG geeft aan dat zoutzuur een corrosieve stof is die vooral op de luchtwegen kan werken. Het is niet kankerverwekkend en heeft geen invloed op de voortplantingsorganen, zegt men mij. Voor zoutzuur is inderdaad geen gezondheidkundige advieswaarde beschikbaar. Het bepalen van gezondheidkundige advieswaarden en het toetsen van deze waarden aan de omgeving valt onder de bevoegdheid van AZG en is dus een bevoegdheid van minister Beke.

Nitrosylchloride is een heel specifieke parameter die niet breed aanwezig is in emissies. De meetnetten van de VMM focussen op de parameters die een brede relevantie hebben en de parameters die relevant zijn voor specifieke hotspotgebieden die opgevolgd worden.

Mijn kabinet heeft het advies van de VMM bezorgd aan de commissiesecretaris voor verdere verspreiding aan de commissieleden.

VLAREL bevat geen verplichtingen met betrekking tot vergunningsaanvragen. De aanvraag van een omgevingsvergunning voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit moet onder addendum E4 de nodige gegevens bevatten inzake luchtemissies en emissiebeperkende maatregelen. Correcte kwantitatieve emissiegegevens kunnen worden verkregen door metingen te laten uitvoeren door

een laboratorium lucht dat erkend is voor de betrokken parameter. De parameter nitrosylchloride is inderdaad inbegrepen onder erkenningspakket L5.1 van bijlage 3 van VLAREL, namelijk gasvormige anorganische chloorverbindingen. De voorgeschreven methode leidt tot een somtotaal voor deze verbindingen. Ook de toepasselijke algemene emissiegrenswaarde geldt voor de som van gasvormige chloorverbindingen.

Het advies van de VMM is voorwaardelijk gunstig. Er is een immissiemeetcampagne gevraagd om de situatie te objectiveren, mede omdat de meetplaats zware metalen van de VMM te ver is verwijderd van het bedrijf om een gegronde uitspraak te kunnen doen. Het bedrijf moet na afloop van de campagne ook een rapport ter evaluatie aan de VMM bezorgen. Wanneer de resultaten van dit rapport niet gunstig worden beoordeeld, kunnen er bijkomende voorwaarden worden opgelegd om de impact op de omgeving te beperken.

De VMM heeft verschillende meetnetten lucht om de omgevingsconcentratie van een aantal belangrijke pollutanten in Vlaanderen in kaart te brengen. Het huidige VMM-metnet zware metalen telt twaalf meetpunten, verspreid over Vlaanderen, om de impact van metaalverwerkende bedrijven op de omgeving op te volgen. Het meetnet voldoet om de voornaamste hotspotgebieden op te volgen.

Value Trading is niet gelegen in een van deze hotspotzones. Daarom vraagt de VMM een immissiemeetcampagne via de bijzondere voorwaarden. Wanneer uit deze meetcampagne blijkt dat verdere opvolging noodzakelijk is, kan worden overwogen om langer te blijven meten op deze plaats. Van belang is uiteraard dat in dergelijk geval aan de bron wordt ingegrepen en bijkomende voorwaarden worden opgelegd.

Het smelten van edele metalen kan emissies van zware metalen met zich meebrengen. Doordat de edele metalen ook opgelost worden in zuren, kan er ook onder andere zoutzuur en nitrosylchloride vrijkomen. Het bedrijf heeft gaswassers op elk relevant emissiepunt om de emissies van zware metalen en anorganische gassen te verminderen.

De VMM heeft in haar advies op 8 september 2021 een extra bijzondere voorwaarde gevraagd. Deze voorwaarde heeft betrekking op het uitvoeren van een immissiemeetcampagne om de impact van de emissies van de site op de omgeving te objectiveren. De VMM is momenteel in contact met het labo dat de metingen zal uitvoeren.

Dit dossier zal verder worden besproken met de andere adviesverlenende instanties op de Provinciale Omgevingsvergunningscommissie van 21 december.

Het bedrijf in kwestie is een klasse 2-inrichting. De handhaving hierop werd tot nu toe uitgevoerd door de stad Antwerpen. Toch heeft de afdeling Handhaving van de Vlaamse overheid stappen ondernomen, met name een controle van de luchtemissies op 23 juni 2020 in ondersteuning van de dienst Milieu-interventie van de stad Antwerpen. Ook nadien heeft de afdeling Handhaving nog bijstand gegeven over de evaluatie van de uitgevoerde emissiemetingen.

In augustus 2021 heeft de dienst milieu-interventie van de stad Antwerpen aan de afdeling Handhaving laten weten dat er een aanvraag is ingediend voor de hervergunning waarbij ook een rubriek voor een klasse 1-inrichting is opgenomen. Zodra er een uitspraak is over deze aanvraag zal de afdeling Handhaving ter plaatse gaan. Als blijkt dat het bedrijf in kwestie inderdaad klasse 1-activiteiten uitvoert, zal de afdeling Handhaving het toezicht overnemen. De afdeling Handhaving heeft over dit bedrijf nog geen klachten ontvangen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Mijn eerste vaststelling is dat het altijd heel moeilijk is dat wanneer bedrijven iets produceren of een bepaald verwerkingsproces doen waarin al dan niet schadelijke gassen uit voortkomen die een impact hebben op mensen, om daar een rechtstreeks een-op-eenvervolg aan te verbinden. Dat zagen we ook al in het verleden. Er is altijd een nietes-wellesspel. Denk aan de tabakslobbyindustrie, denk nu voor een stuk aan de situatie met 3M en PFOS en ga maar verder. Er ontstaat altijd een heel vervelende situatie als je kijkt vanuit de gezondheid van buurtbewoners.

Vaststelling twee is dat de mensen in de wijk zeer ongerust zijn. Ze geven zelf aan dat er heel wat mensen in hun ogen ziek zijn geworden en overleden zijn die heel dicht bij de fabriek woonden. Volgens hen kwam dat door de fabriek. Ik ben geen dokter en ook geen expert maar er is ook vaststelling drie. Dokters verbonden aan de UZ Leuven zijn blijkbaar wel van mening dat er reden genoeg is voor ongerustheid en pleiten voor extra en verder onderzoek. Dat medische aspect kunnen we, denk ik, niet zomaar naast ons neerleggen.

Vaststelling vier is dat het blijft gaan over het smelten van goud en zilver. Daarbij kunnen schadelijke stoffen naar buiten komen, pal in een woonwijk. Zowel de stad Antwerpen als u hebben aangehaald dat het daar eigenlijk niet zou thuishoren en dat we dat op termijn moeten verplaatsen. VMM zegt hetzelfde. Ze sluiten zich aan bij andere instanties die stellen dat er geherlokaliseerd moet worden. Mensen die daar in de buurt wonen zijn boos want ze zeggen 'ja iedereen is het erover eens dat het er niet per se thuishoort maar nu zijn we toch vertrokken voor de komende jaren en worden bepaalde stoffen al dan niet gemeten, we hebben daar geen zicht op.'

Mijn bijkomende vraag aan u is niet of u de fabriek gaat verplaatsen. Dat is helemaal niet aan u om dat te beslissen. Maar of u als minister van Leefmilieu het ermee eens bent dat zo'n goudsmelterij niet thuishoort in een woonwijk en dat het eigenlijk nefast is voor een stad met zo'n dichtbevolkte wijken waar mensen wonen, waar scholen, gebedshuizen, winkels zijn en waar mensen elke dag gewoon voorbijfietsen of voorbijrijden, voorbijwandelen, voorbijlopen. Het is een gekende buurt in de stad, pal in het centrum. Bent u het met me eens als minister van Leefmilieu dat het daar niet thuishoort? Moet deze goudsmelterij zich op een andere plek bevinden in plaats van in het hart van de grootste stad van Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat, zoals collega Annouri aangeeft, burgers die bezorgd zijn en signalen krijgen van bepaalde experts dat er waarschijnlijk of mogelijk een link zou zijn, goed geïnformeerd moeten worden. Ze moeten klaarheid krijgen. We kunnen ons allemaal indenken dat het verschrikkelijk is om met die gedachte en dat gevoel te leven. Ik vind het verschrikkelijk dat het enerzijds bevestigd wordt en anderzijds weer door anderen ontkend en dat er rond zo'n zaken zoveel mist kan gespuid worden. Ik hoop dat we daar een duidelijk signaal en een duidelijk antwoord op kunnen bieden en dat er op een goede manier over gecommuniceerd kan worden naar de omgeving. Er moeten uiteraard ook de nodige maatregelen genomen worden. Het dossier zal de nodige weg doorlopen.

Ik heb de volgende bijkomende vragen. Begrijp ik uit uw antwoord dat er momenteel van het bedrijf verwacht wordt dat zij zelf de zware metalen aanwezig in het bedrijf in emissiepunten via water of lucht in kaart moeten brengen? U rekent daarop. Heb ik dat correct begrepen? Daarbij aansluitend en met de kennis vanuit andere dossiers is mijn vraag hoe u daar controle zult op uitoefenen zodat u met zekerheid kunt zeggen dat alle emissies en metalen goed in kaart zijn gebracht. Alleen zo kunnen we het effect op de omgeving op een goede manier inschatten.

Als tweede punt wil ik het over de meetpunten hebben, minister. Ik meen begrepen te hebben dat er een twaalfstal meetpunten zijn in Vlaanderen rond zware metalen. U gaf aan dat deze site eigenlijk niet in de scope van dat meetnet ligt. Kunt u ons meegeven en/of hebt u de oefening gemaakt hoeveel sites of bedrijven die met zware metalen werken niet gevat zouden worden in het meetnetwerk van die twaalf? Kunt u daar een antwoord op geven en/of een opdracht geven om dat in beeld te brengen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Annouri, uw vragen zijn heel terecht. Naar mogelijke impact op de gezondheid ben ik geïnformeerd op basis van rapporten die ik van het agentschap Zorg en Gezondheid heb gekregen maar ik denk dat ik u helaas zal moeten verwijzen naar collega Beke. Dat valt onder zijn bevoegdheid.

Metingen in de omgeving moeten klaarheid brengen. Ook de mogelijke blootstellingen moeten aandacht krijgen. Ik vind het heel belangrijk dat ook dat accuraat en goed gebeurt. Ik ga nu geen uitspraken doen over de wenselijkheid van het bedrijf op die locatie, terwijl de vergunningsaanvraag nog hangende is. Dat is voorwerp van de beslissing van de vergunningverlenende overheid. Sta me toe om nog te wachten op die beslissing.

Het meetnet zware metalen volstaat om de problematiek metallurgie op te volgen. Daarnaast is er de verplichting bij de bedrijven om zelf te monitoren en er is ook de opvolging door Handhaving. Zoals ik eerder heb gezegd is die ook gebeurd samen met de dienst milieu-interventie van de stad Antwerpen. Het laatste woord over dit dossier is nog niet gesproken, collega's. Op dit moment kan ik geen uitspraken doen want het dossier is hangende bij de vergunningverlenende overheid en ik wil daar nog even op wachten.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik heb net zoals collega Rombouts de vraag opgedeeld en ik zal ook minister Beke ondervragen over gezondheid. Dat is een heel belangrijk aspect.

Ik herhaal mijn punt van daarnet. Een bruisende, levendige en gezonde stad kan hand in hand met elkaar samengaan, voor al haar burgers. We zijn die omslag ook langzamerhand aan het maken. Bij de ene stad gaat het wat sneller dan bij de andere. Ik heb het daarnet bij wijze van boutade gezegd, maar het is eigenlijk geen boutade. Als je in Antwerpen door vier districten rijdt, kom je vier dossiers tegen die effectief impact hebben op de gezondheid van de bewoners. En dat kan eigenlijk niet in een gezonde, moderne stad anno 2022. Wat mij betreft is dit een dossier dat, zoals u zelf ook terecht aanhaalt, nog even zal doorgaan maar dat zo goed en zo snel mogelijk aangepakt moet worden om de gezondheid van de mensen maximaal te kunnen vrijwaren en om ervoor te zorgen dat die stad vooral ook gezond en leefbaar blijft. Ik hoop dat als er u signalen bereiken van de buurtbewoners, er communicatie opgezet zal worden om hen zo goed mogelijk te informeren. Op dit moment, ik herhaal het, is er heel veel ongerustheid, boosheid en kwaadheid om wat er gaande is.

Ik denk dat het geen slechte zaak zou zijn om ook vanop Vlaams niveau de deur te openen en contacten te leggen met de mensen en de buurtbewoners om hen zo goed mogelijk te informeren zodat ze weten waaraan en waaraf. Deze kwestie is ongetwijfeld 'to be continued', zoals u ook aanhaalde.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, u wees er zelf op dat de meetcampagne en de handhaving heel belangrijk zijn. Wat het meetnet betreft, geeft u aan dat de belangrijkste punten wel in beeld zijn en dat bedrijven zelf meten. Maar als ik verneem dat er een site is die er niet in is opgenomen, denk ik dat het toch belangrijk is om die oefening te laten maken zodat niemand tussen de mazen van het net valt. Bij een vergunningsaanvraag is het niet aangenaam om onvoldoende gegevens te hebben. Dit dossier zal zeker verder zijn vervolgd krijgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de informatieplicht bij bodemverontreiniging – 1032 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, we hadden het vorige keer al in de zijlijn over deze thematiek. Maar op woensdag 8 december 2021 was er een opiniestuk over deze materie in De Standaard. Het betrof een oproep om eigenaars, kopers en huurders beter te informeren over de potentiële aanwezigheid van poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) en andere gevaarlijke stoffen in de bodem van hun perceel. De milieu-informatieplicht van de overheid die voortkomt uit het Verdrag van Aarhus schrijft voor dat wanneer de gezondheid van mens en milieu bedreigd zijn, de overheid proactief de nodige informatie moet verlenen aan de burgers die mogelijk getroffen kunnen zijn door effectieve of potentiële vervuiling.

Die informatieplicht wordt volgens de auteurs van het opiniestuk onvoldoende gehandhaafd in het dossier over de PFAS-verontreiniging rond de 3M-site in Zwijndrecht en bij uitbreiding in heel Vlaanderen. De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) zou enkel eigenaars of huurders contacteren voor zover die door de OVAM gekend zijn. Eigenaars, huurders of potentiële kopers worden zo niet altijd op de hoogte gebracht van een verontreiniging van het perceel en de potentiële gezondheidsrisico's die daarmee gepaard gaan. De informatiedoorstroming tussen verschillende databanken zou onvoldoende zijn waardoor de OVAM haar informatieplicht niet zorgvuldig zou kunnen uitvoeren. Hieromtrent heb ik de volgende vragen, minister.

Op welke manier kunnen eigenaars, verhuurders of potentiële kopers toekomstgericht beter op de hoogte worden gebracht van een verontreinigde bodem of potentieel verontreinigde bodem op hun perceel?

Hoe staat u tegenover de informatieplicht rond PFAS en andere gevaarlijke stoffen?

Hoe kan de informatieplicht gelinkt worden aan bestaande instrumenten zoals het grondeninformatieregister, de verschillende geoloketten en het bodemattest?

Op welke manier gebeurt de informatiedoorstroming van bodemgegevens momenteel tot aan de aflevering van het bodemattest en hoe kan dit toekomstgericht mogelijk verbeterd worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: In eerste instantie is het bodemattest hierbij natuurlijk een belangrijk instrument. Op het bodemattest worden gegevens vermeld uit bodemonderzoeken en saneringen die op de grond werden uitgevoerd. Eveneens

geeft het bodemattest uitsluitend of de grond al dan niet een risicoground is, en dus of men de grond moet onderzoeken.

In die zin is het bodemattest wanneer het geen risicoground betreft een nuttig document om vrijstelling van de saneringsplicht te kunnen verkrijgen. Voor informatie over de aanpak van PFAS-verontreiniging, de stand van het onderzoek en de bijhorende no-regretmaatregelen, wordt in bepaalde regio's verwezen naar de centrale website die daarvoor werd opgericht. In de toekomst willen we deze regionale informatieverstrekking verruimen, bijvoorbeeld met verwijzingen naar informatie door ligging van de grond in een milieugezondheidskundig aandachtsgebied.

Bodem informatie wordt eveneens gedeeld via andere kanalen en platformen, waaronder de Woningpas, het publieke OVAM-loket en de OVAM-website, en via de campagne Grote Grondvraag. In het kader van het PFAS-dossier wordt eraan gewerkt om de analyseresultaten op een geïntegreerde manier aan te bieden via het portaal van Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Op lange termijn wordt onderzocht of eveneens de gegevens uit de grondverzetsregeling kunnen worden geïntegreerd in dit portaal.

Door middel van de verkennende onderzoeken die momenteel volop lopen, gaan we in de toekomst over steeds meer percelen een uitspraak kunnen doen rond PFAS op het bodemattest. De meest risicovolle percelen komen als eerste aan bod.

Bodemrapporten behandeld door de OVAM zijn publiek raadpleegbaar. De dossiers worden vermeld in het OVAM-loket en opgelijst op het bodemattest. Belangrijk hierbij is dat de bodemsaneringsdeskundige in het rapport context meegeeft bij het bespreken van analyseresultaten. Bodemverontreiniging en de risico's hieraan verbonden, is een complexe materie waarbij een goede duiding noodzakelijk is.

Het bodemattest is decretaal verankerd en biedt bij overdracht van een grond een belangrijke juridische bescherming voor de koper. Voor brede informatieverstrekking zijn het loket zoals momenteel in gebruik bij de OVAM en het DOV-portaal belangrijke instrumenten. Deze digitale loketten kunnen in de toekomst verder worden uitgebouwd om informatie beschikbaar te houden.

Een koppeling met verklarende webpagina's, niet-technische samenvattingen bij dossiers door bodemsaneringsdeskundigen en dergelijke kunnen hiertoe bijdragen. Deze mogelijkheden worden verder onderzocht binnen de werkzaamheden van de PFAS-opdrachthouder.

Op het bodemattest worden enkel bodemrapporten vermeld die behandeld zijn door de OVAM. Tussen de opstart van een onderzoek, de verwerking van de resultaten in een rapport door de bodemsaneringsdeskundige en de behandeling door de OVAM van het rapport, zit logischerwijze een bepaalde tijd. De OVAM hanteert decretale termijnen om rapporten te beoordelen. We gaan na in hoeverre we bepaalde tussentijdse onderzoeksresultaten al in een vroeger of tussentijds stadium bij uitgebreid onderzoek ter beschikking kunnen stellen. Ook hier stelt zich echter het aandachtspunt naar duiding van de onderzoeksgegevens. Specifiek voor PFAS-bodemgegevens wordt de centrale PFAS-website constant verder uitgebouwd.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, de meeste particulieren kennen het bodemattest enkel als ze een woning aankopen, want dan levert de notaris of de vastgoedmakelaar het attest af. In de meeste gevallen staat daar dan 'blanco' op, waarbij de meeste mensen ervan uitgaan dat die grond perfect gezond is. Maar dat is dan niet het geval, want uiteindelijk wil dat zeggen dat er over die grond geen beschikbare gegevens zijn. Door velen wordt dat echter wel op die manier

geïnterpreteerd. Wat dat betreft, is er zeker een taak op het vlak van sensibilisering. Maar het is vooral belangrijk dat er met het amalgaam aan registers, databanken, bodemgegevens en verschillende mensen binnen de OVAM een goede informatie-uitwisseling gebeurt. Wat dat betreft, is er nog heel wat verbetering nodig. Dat was eigenlijk ook de reden van mijn vraagstelling. Het is goed om te bekijken hoe we die informatie vanuit het bestaande bodemattest nog beter kunnen doorgeven, zodat mensen bij het opvragen van een bodemattest een accurater antwoord kunnen verwachten dan men nu mag verwachten.

Ik heb verder geen extra vragen meer. Ik volg het uiteraard heel kort op, minister.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): In eerste instantie wil ik even reclameren. Eind november werd mijn vraag over het nulattest van de OVAM onontvankelijk verklaard. Ik heb er geen opiniestuk voor nodig om dat aan te kaarten. Laatst kwam ik tussen op een vraag van een collega over grondvervuiling. Het betrof de site van De Naeyer. Minister, u antwoordde toen dat er niet wordt onderzocht op privépercelen, dat zij automatisch een nulattest krijgen. U voegde er ook toen terecht aan toe, op de vraag wat we daar dan mee moeten doen, dat we dat moeten afschaffen. Dat wil zeggen dat het bodemattest zoals het nu wordt gebruikt, het nulattest voor privégronden, op dit moment totaal geen nut heeft, omdat er evengoed verontreiniging kan zijn.

Een voorbeeld van zo'n historische vervuiling is het treinstation in mijn gemeente. Toen dat werd verkaveld, hebben wij dat in vraag gesteld. Zij zeiden dat ze een nulattest van de OVAM hadden. Uiteindelijk hebben ze er 145.000 euro aan moeten besteden om het te saneren. Dat was zelfs een verontreinigd terrein, alleen had de gemeente het niet als dusdanig aangegeven.

Minister, ik heb een voorstel voor u. U bent momenteel niets met die nulattesten voor privé-eigendommen. Ze kosten alleen maar geld en ze zijn een belasting voor de OVAM, omdat zij op elke aanvraag moet reageren. Zelfs de notaris gaat ervan uit dat het in orde is wanneer er een nulattest is. Je moet maar een jong gezin zijn, met kinderen, dat een tuintje aanlegt of de kinderen laat graven in de grond ... Je moet er maar mee worden geconfronteerd ... Minister, kunt u bekijken in welke mate er ofwel heel dringend een bodemattest kan worden geleverd dat effectief wordt gecontroleerd, ofwel het nulattest voor privé-eigendommen kan worden afgeschaft?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, het sensibiliserende aspect is al meegenomen in de Grote Grondvraag om duidelijk aan te geven aan de burger wat een blanco attest precies wil zeggen. Onder leiding van de opdrachthouder wordt er gewerkt aan een betere informatiedoorstroming. Vanuit PFAS kan dit verder worden veralgemeend.

Het blanco bodemattest betekent inderdaad dat er over die grond geen gegevens beschikbaar zijn. Indien men meer specifieke informatie wenst, kan men altijd een bodemonderzoek laten uitvoeren en aan de OVAM bezorgen. Dan krijgt men meer specifieke informatie. Daarover is ook al veel informatie uitgewisseld met de notarissen, zodat zij de particulieren daarover goed kunnen informeren. Op alle bodemattesten wordt er sowieso algemeen geadviseerd om contact op te nemen met lokale besturen voor eventuele maatregelen die door deze besturen werden genomen naast het Bodemdecreet. De resultaten van de verkennende bodemonderzoeken worden ook genoteerd op het bodemattest. Zodra de informatie gekend en conform is, wordt daarmee het nodige gedaan.

Ik begrijp wel dat, als je een blanco bodemattest krijgt en achteraf hoort dat er PFAS of PFOS of iets anders is, dat verwarrend kan overkomen. Ik heb daarover al verschillende ideeën uitgewisseld met de OVAM, maar ze blijven bij hun standpunt dat ik net heb meegegeven. Ik zal volgend jaar bekijken of dat toch niet op een andere manier moet worden georganiseerd. Want ik begrijp de frustratie: als je een blanco bodemattest krijgt, denk je dat het volledig in orde is. Daarom moeten we met de OVAM bekijken of er toch geen verandering kan komen in hun beleid.

Maar dat wil ook zeggen, collega's, dat een bodemattest meer zal kosten. Als je vergaande onderzoeken moet doen, dan kost dat ook veel meer. We zullen dan ook een kosten-batenanalyse moeten laten uitvoeren.

We zullen volgend jaar nauwkeurig bekijken of de bodemattesten die vandaag worden uitgereikt nog up-to-date zijn en of we niet eerder naar een wijziging moeten gaan. Daarbij moeten we in het achterhoofd houden welke kosten dat met zich kan meebrengen, wat er allemaal moet worden onderzocht enzovoort. Maar dat is iets voor volgend jaar.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik heb nog een korte slotreactie. Ik ben er uiteraard geen voorstander van om het bodemattest duurder te maken. In eerste instantie moet er grondig worden geëvalueerd waarom de bestaande databanken, registers en bodemgegevens momenteel nog niet worden gecommuniceerd en hoe dat op korte termijn kan worden verbeterd.

Minister, ik kijk uit naar de evaluatie, om daar al op korte termijn verbetering in te brengen. Ik zal u daar uiteraard binnenkort opnieuw over ondervragen, om te zien welke verbeterpunten er wat dat betreft op korte termijn zullen gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.